

TOPONÍMIA MEDIEVAL DE LA GARROTXA (Municipis i Agregats)

M. Josepa Arnall i Juan

L'objectiu que es pretén assolir amb aquest treball és el d'oferir a l'investigador les diverses formes toponímiques medievals de la Garrotxa, com a continuació del que publicàrem fa pocs anys sobre l'Alt Empordà ⁽¹⁾.

En un primer moment, la nostra intenció era estudiar tots els pobles que formaren l'antic comtat de Besalú, però en consultar documentació de diversos segles al llarg dels quals els límits de l'esmentat comtat anaren canviant, hem optat per ajustar-nos a la demarcació de la comarca reflectida en el *Diccionari Nomenclàtor de Pobles i Poblats de Catalunya* ⁽²⁾, de l'any 1964, tot indicant les modificacions sofertes entre 1939 i 1981 recollides en l'obra de Marc-Aureli Vila ⁽³⁾ publicada en 1982 pel Departament de la Presidència i Governació de la Generalitat.

Un primer nomenclàtor de tota la província de Girona va ésser editat l'any 1883 pels autors Pere Alsius i Celestí Pujol ⁽⁴⁾, on citaven les formes dels topònims segons les havien trobades a l'*España Sagrada* del P. Enrique Flórez, en el *Viage Literario* del P. Villanueva o en la *Marca Hispanica* de Pere de Marca. Ara, des de l'esmentada data, la bibliografia és molt més nombrosa i les fonts diplomàtiques més abundants, la qual cosa fa que es pugui completar amb precisió aquell primer recull toponímic, ja que solament les notícies d'aquesta temàtica que aporten les obres publicades com cartularis, col·leccions diplomàtiques, fogatges, inventaris eclesiàstics, registres, etc. ens permeten seguir l'evolució dels noms dels pobles des del segle IX al XVI.

La pauta que s'ha seguit en la realització d'aquest treball ha estat enumerar per ordre alfabètic els topònims, tot esmentant si són municipis o bé agregats i veïnats, i deixant de banda els de formació moderna o els que per algun motiu no són al·ludits en la documentació consultada.

Darrera del poble s'expressa, sempre que es pot, la seva etimologia segons el *Diccionari català-valencià-balear* ⁽⁵⁾ o proposada per especialistes com Aebischer ⁽⁶⁾, Balari ⁽⁷⁾, Coromines ⁽⁸⁾, Grieria ⁽⁹⁾ i Moreu-Rey ⁽¹⁰⁾, sense fer, però, cap estudi al respecte.

Les cites toponímiques s'indiquen per ordre cronològic ascendent, des de la forma més antiga a la més moderna, ja que els documents medievals, si pot ésser, anteriors a l'any 1000, donen expressions més acostades a la forma originària del nom, l'origen del qual ens interessa esbrinar.

Després de la data hi ha unes sigles o paraules abreujades que especifiquen la font que transmet l'esmentat topònim, amb indicació del volum, número del document i de la pàgina.

Cal assenyalar que s'ha mantingut literalment la grafia donada per les diverses obres consultades per a una major utilitat lingüística, la qual cosa, a més a més, ens permet veure com s'han anat formant els nuclis de població al voltant d'una

església, d'un castell, d'un monestir o d'una vall. Termes llatins com *ecclesia*, *parrochia*, *monasterium*, *cenobium*, *pagus*, *mons*, *alodium*, *fontes*, *villa*, *castrum*, ens ho indiquen.

En general, es té més coneixement del municipi pròpiament dit que de l'agregat o veïnat, encara que en alguns casos és al revés per ésser l'ajuntament de formació moderna i tenir en l'època medieval més importància el que en el moment actual és agregat.

Dels 108 topònims estudiats se n'enregistren 25 del segle IX; 58 del X; 14 del XI; 4 del XII; 5 del XIII i 2 del XIV. Segons es desprèn la meitat són ja mil·lenaris.

És interessant també assenyalar que a través d'aquesta evolució toponímica es pot indagar des de quin moment foren erigides en parròquies moltes de les esglésies i sota l'advocació de quin sant. Les dedicades a la Verge Maria són les més nombroses i tot seguit les consagrades a Sant Martí, Sant Andreu, Sant Miquel, Sant Pere, Sant Cristòfol, Sant Feliu, Sant Joan, Sant Vicenç, Sant Esteve i Sant Llorenç. Altres sants que s'invoquen són Sant Aniol, Sant Bartomeu, Sant Eudald, Sant Fructuós, Sant Iscle, Sant Julià, Sant Ponç, Sant Privat, Sant Romà, Sant Salvador, Sant Silvestre i Sant Valentí. Entre les santes cal destacar Santa Bàrbara i Santa Margarida.

Per últim, direm que al final de cada poble, cas que hagi estat estudiat, es remet a l'obra *Els Castells Catalans* ⁽¹¹⁾, ja que ofereix la història d'alguns castells i llur bibliografia completa.

SIGLES I ABREVIATURES EMPRADES

(Només s'inclouen les obres citades, no les consultades)

AC = Udina Martorell, Federico: *El Archivo Condal de Barcelona en los siglos IX y X. Estudio crítico de sus fondos*. Barcelona, Escuela de Estudios Medievales del C.S.I.C., 1951, 574 p.

AEBISCHER = Aebischer, Paul: *Études de Toponymie catalane*. "Memòries de la Secció Filològica de l'I.E.C." (Barcelona), 1928, vol. I, Facs. 3.165 p.

AHC = *Atlas Històric de Catalunya* de Jordi Bolòs i Masclans i Víctor Hurtado i Cuevas. Vol. I (759-992), full Ripoll-Olot (en premsa).

ALSIUS = Alsius i Torrent, Pere: *Ensaig històric sobre la vila de Banyoles*. Barcelona, L.Obradors i P.Sulé, 1872, IV + 394 p.

BALARI = Balari y Jovany, José: *Orígenes históricos de Cataluña*. Barcelona, 1899, XXXVII + 751 p.

BATLLE = Batlle i Prats, Luís: *Diplomatario Gerundense de doña Juana Enríquez*. "Anales del Instituto de Estudios Gerundenses" (Gerona), XII, 1963, pp. 33-80.

BDesc. = Desclot, Bernat: *Les quatre grans cròniques. Jaume I, Bernat Desclot, Ramon Muntaner, Pere III*. Revisió del text, pròleg i notes per Ferran Soldevila. Barcelona, Ed. Selecta, 1971, 1298 p.

BOTET = Botet i Sisó, Joaquim: Volum "Província de Gerona" (Barcelona, sense data), de la *Geografia General de Catalunya*, dirigida per Francesc Carreras i Candi.

Cart. = Botet i Sisó, Joaquim: *Cartoral de Carles Mang. Índex cronològich del Cartoral de la Cúria eclesiàstica de Gerona, anomenat de "Carlo Magno"* "Boletín de la Real Academia de Buenas Letras", III (1905-1906), 92-99, 166-172, 249-254, 324-329, 407-410, 479-483, 550-557; IV (1907-1908), 41-46, 122-126, 180-191, 241-247, 320-329, 416-424, 469-487 i 503-517.

CAULA (*) = Caula, Francesc: *Figures de retaule. Els jutges d'Arborea*. "Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya", núm. 508 (1937), pp. 213-217.

CAULA (**)= Caula, Francesc: *Figures de retaule. Udalard i Ermessenda*. "Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya", núm. 505 (1937), pp. 132-136.

CAULA (***) = Caula, Francesc: *Jalones de la Historia. Los castillos de la casa de Bas*. Barcelona, 1946, 18 p.

CC = Abadal i de Vinyals, Ramon d' : *Catalunya Carolingia. II Els diplomes carolingis a Catalunya*. Barcelona, I.C.E., 1926-1950, 590 p.

CODOIN = *Colección de documentos inéditos del Archivo General de la Corona de Aragón*, publicada por Próspero de Bofarull y Mascaró. vol. XII: *Censo de Cataluña ordenado en tiempo del rey Don Pedro el Ceremonioso*, Barcelona, 1856, 376 p.

CONSTANS = Constans, Lluís G.: *Santa Pau medieval*, Olot, 1962. 2 vols.

COROMINES = Coromines, Joan: *Estudis de Toponímia Catalana*. Barcelona. Ed. Barcino, vol. I (1965), 282 p. II (1970), 345 p.

DCBV = Alcover, Antoni Ma. i Francesc de B. Moll: *Diccionari català-valencià-balear. Inventari lexicogràfic i etimològic de la llengua catalana*. Palma de Mallorca (Gràf. Miramar), 1968-1969, 10 vols.

DECLLC = Coromines, Joan: *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, amb la col·laboració de Josep Gulsoy i Max Cahner. Barcelona, Curial Edicions Catalanes (Gràf. Salvat), 1980, vol. I (A-BL), XLVII + 850 p.; 1981, vol. II (BO-CU), 1120; 1982, vol. III (D-FI), 1054 p.; 1984, vol. IV (FL-LI), 962 p.

ES = Flórez, Enrique: *España Sagrada. Theatro geográfico histórico de la Iglesia de España...* Madrid, Antonio Marín, 1747 - 1961, LVI vols.

Fog. = Iglésies Fort, José: *El Fogaje de 1365 - 1370. Contribución al conocimiento de la población de Cataluña en la segunda mitad del siglo XIV*. "Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona" (Barcelona), 1962, XXXIV (1961-1964), pp. 247-356.

F.RIUS = Font Rius, José Ma.: *Cartas de población y franquicia de Cataluña*. I. *Textos*. Madrid-Barcelona, 1969, C.S.I.C. LXXX + 1079 p.

GOLOBARDES = Golobardes Vila, Miguel: *El Convento del Carmen de Peralada*. Barcelona, Editorial José Porter, 1953, 195 p. + 19 láms.

GRABOLOSÀ = Grabolosa, Ramon: *Besalú, un poble aspre i antic*. Barcelona, Editorial Montblanch, 1968, 220 p. + 3 f.

GRIERA = Griera, Antonio: *Nombres de Santo y de lugar de la Diócesis de Gerona*. "Boletín de Dialectología Española" XXIX (1951), pp. 1-24.

GUITER = Guiter, Enric: *Toponímia comparada del Besalú i del Vallespir*. "Amics de Besalú. I Assemblea d'Estudis del seu Comtat", Besalú (1968), pp. 247-250.

IGLÉSIES = Iglésies, Josep: *El fogatge de 1553. Estudi i transcripció*. Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, vol. I, 1979, 496 p.

Jau.I = Jaume I. V.: BDesc.

LFM = Miquel Rosell, Francisco: *Liber Feudorum Maior. Cartulario real que se conserva en el Archivo de la Corona de Aragón*. Reconstitución y edición por... Barcelona, 1945, vol. I, 535 p.; vol. II, 605 p.

Ll.Vert = *Llibre Vert de la Mensa Episcopal*. (Arxiu Diocesà de Girona. Secció A, reg. 83, any 1362).

MARCA = Marca, Petrus de: *Marca Hispanica sive limes hispanicus, hoc est geographica et historica descriptio Cataloniae, Ruscinonis et circum iacentium populorum ab anno 817 ad annum 1258*. Parisiis, Stephanus Baluzius, 1688, 14 fols. + 1490 p. (a dues columnes) + 11 fols. Edició facsímil, 1972 (Barcelona).

MATAS = Matas, Joaquim: *Castillo de Salas y sus términos*. Olot, J. Bonet, 1905, 208 p.

MORER = Morer, Josep i F. d'A. Galí: *Historia de Camprodon*. Barcelona, 1978.

MONREAL-DE RIQUER = Monreal, Lluís i Martí de Riquer: *Els Castells Medievals de Catalunya*. Barcelona, Ariel, 1955-1965, 3 vols.

MOREU = MOREU - REY, Enric: *Els nostres noms de lloc*. Mallorca, Editorial Moll, 1982, 216 p. + 12 làms.

NOGUER = Noguer y Musqueras, Tomás: *Transcripción de las Rúbricas del Cartulario "De Rubricis Coloratis del Archivo Diocesano de Gerona"*. "Anales del Instituto de Estudios Gerundenses" (Gerona), I (1946), pp. 136-159.

NH = Monsalvatje y Fossas, Francisco: *Noticias Históricas*. Olot, 1899-1910, XXVI vols.

Nom. A i Nom. B = Pons Guri, José: *Nomenclatores de la Diócesis Gerundense en el siglo XIV*. "Anales del Instituto de Estudios Gerundenses" (Gerona), XVII (1964-1965), pp. 7-77. (Es tracta de dos nomenclàtors de finals del segle XIV, un de l'Arxiu Diocesà: *Còdex T-119* (s.f.) i l'altre del Capítol Canonical: *Llibre d'Estatuts*, A-II, a-2, fols. 102-109. Per a distingir-los s'esmenta amb la lletra A el primer i amb la B el segon).

Per. III = Pere III. V. BDesc.

P. GURI = Pons i Guri, Josep: *Un fogatjament desconegut de l'any 1358*. "Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona", 1964, XXX (1963-1965), pp. 323-498.

RDH = Rius Serra, José: *Rationum Decimarum Hispanie*. Barcelona, 1946, vol. I, 336 p.

RMunt. = Ramon Muntaner. V.: BDesc.

SALLÉS = Sallés i Verdaguer, Francesca: *Topònims del 1151*. "Societat d'Onomàstica. Butlletí Interior". Barcelona (1982), pp. 18-20.

SOBREQUÉS = Sobrequés, Santiago: *Els barons de Catalunya i el compromís de Casp*. Barcelona, Rafael Dalmau (1966), 66 p. + 1 f.

VAYREDA = Vayreda i Olivas, Pere: *El priorat de Lladó i les seves filials*. Barcelona, Biblioteca Balmes, 1970, 331 p.

VV = Villanueva, Jaime: *Viage literario a las iglesias de España*. Madrid-Valencia, 1803-1852, XXII vols.

ABEIA, L' (Agregat de Sant Salvador de Bianya)

902: AHC: *Apiliam*.

AIGUANEGRA (Agregat de Sant Joan les Fonts)

951: AHC: *Aqua Nigra*. 1094: NH, XI, 349: *villa de Aqua Nigra*. 1096: NH, XI, 360: *in villa quem dicunt Aqua nigra*.

ANGLES, Els. (Veïnat de Montagut de Fluvià)

957: AHC: *Angulos*.

ARCS, Els (Agregat de Santa Pau). DCVB l'esmenta en s.v. pàg. 840, però no dóna l'etimologia. GRIERA, 63: "Deriva de *Arcus* y, posiblemente, recuerda una construcción romana".

866: AHC: *Rividazer*. 878: AHC: *Sancta Maria*. 929 - 935: CC: *in loco qui dicitur Sancta Pace ecclesia... in honore sancta Maria*. 1358: P. Guri, 438: *parrochia des Archs... XIII fochs*. 1362: Ll. Vert, 62: *Par. Ste. Marie de Archibus vallis de Sta. Pace*. s. XIV: Nom. A, núm. 221 i Nom. B, núm. 219: *Ecclesia parrochialis sancte Marie de Archibus de Sancta Pace*.

ARGELAGUER. DCVB, s. v. pàg. 852: *Etim.*: "Derivat de *argelaga*, amb el sufix *-er*". GRIERA, 17: *Argelagario*, *Argilagarios* son formas que tienen su origen en *Argilla*, acompañado del sufijo *-ariu*. *Argelaga*, nombre de planta, tiene su origen en el terreno "argiláceo", donde crece. Argelaguer puede significar terreno "arcilloso" y terreno donde crecen aliagas; sitio abundante de este matorral punzante". També es d'aquesta opinió Monsalvatje, *Notícias Históricas*, X, p. 288. MOREU, 61 cita aquest poble dins l'apartat d'*arbusts*.

982: NH, XI, p. 233 i CC, p. 173: *Argelagarios in comitatu Bisuldunensi*. 1004: VV, XIII, ap. XXIII i NH, XI, p. 255: *Sancte Mariae de Argelagario*. 1011: MARCA, c.986: *Argilagarios*. 1017: MARCA, c. 999 i 1002: *Par. de Argelaguer*. 1279: RDH, 1, 77: *pro ecclesia de Argilagario*. 1280: RDH, I, 90: *Id. Id.* 1359: CODOIN, 93: *Perroquia Dargilaguer del terme del castell de Montpalau... 32 fochs*. 1362: Ll. Vert, 47: *Argelaguerio*. s. XIV: Nom. A, núm. 240 i Nom. B, núm. 238: *Ecclesia parrochialis sancte Marie de Argilagueriis*. 1553: Iglésies, I, 247: *Argilaguer... 49 fochs*. (V.: *Els Castells Catalans*, III pp. 7-10).

ARTIGUES (Agregat de Ridaura). DCVB, s.v., pàg. 50: *Etim.*: "incerta; probablement d'un mot gàllic, *artica* (Cf. Meyer-Lübke, REW, 3066; J. Jud. en Rom. XLIV, 293; P. Skok, en Rom. I, 210 nota) Schuchard havia suposat (ZRPh, XXIII, 187), que *artica* era una derivació postverbal extreta de *exsarticare* (derivat de *excartum*), però no sembla probable, per raons fonètiques i d'altre ordre (Cf. Corominas, De Cast, I, 292)". MONSALVATGE, X, p. 295: "Artigar es romper un terreno para cultivarlo, quemando antes el monte bajo y las ramas de los árbo-

les que hay en él". MOREU, 85: "Artigues: terra novament conreada, terra erma rompuda per a treballar-la".

858: NH, X, 131: *Artigas villaribus*. 954: NH, X, 131: *Artigas*. 1100: NH, XI, 111: *Artigas*.

AVELLANA, L' (Agregat de La Pinya). DCVB, s.v. pàg. 168: *Etim.*: "del llatí *abellana* (*nux*), derivat del nom de lloc *Abella*, d'on procedien les avellanes".

957: AHC: *ipsa Avelaneda*.

BARROCA, La (o SOBROCA; antigament SABARROCA). (Agregat de Sant Aniol de Finestres). DCVB, s.v., pàg. 332. *Etim.*: "del llatí vg. *super roccam*, "damunt la roca" com ho demostren els documents més antics. Per dissimilació de les líquides s'arribà a pronunciar *sobarroca* i *sabarroca*; el *sa* inicial es confongué amb l'article femení *sa*, i el poble interpretà *sa barroca*; després, substituint l'article "sa" amb el predominant "la", formaren *la barroca* (Cfr. Monsalvatje. *Not. Hist.*, XVI, 275-276; Abadal, CC, II, 150)" GRIERA, 57: "*Superrocam* es una traducción de *Sobroca*. Ahora bien, al producirse la sustitución del *ipsa*, artículo por "la", el "so" de *sobroca* fué interpretado por el artículo y sustituido por "la" y el *-broca*, por metátesis de la "r", pasa a *barroca*". MOREU, 34: "es una forma evolucionada de *Sobroca*".

922: ES, XLIII, 399: *in loco qui dicitur Grunius, silvam quam vocant Superrocam*. 922: CC, 150: *in comitatu Gerundensi... silvam quam vocant Super Roccam*; 985: VV, XIII, 253: *in locum que dicunt Monte super rocha... Ecclesia Sti. Andree in loco dicto Super Rocha*. 1271: NH, XVI, 276: *Sancti Andree de Sobroca*. 1320: NOGUER, 152: *capellanus ecclesie sancti Andree de Sobroca*. 1358: P.GURI, 436: *Parroquia de Sent Andreu de Sobre Rocha... XIX fochs*. 1362: LI. Vert, 159: *Par. Sti. Andree de Sobroca*. 1365: NH, XV, 406: *Sent Andreu de Sobroca*. 1365-1370: Fog. 95: *Parròquia de Sobroca... 11 fochs*. s. XIV: Nom. A. núm. 49 i Nom. B, núm. 49: *Ecclesia parochialis sancti Andree de Sobroca*. 1553: IGLESIES, I, 269: *Sobre Rocha... 13 fochs*.

BASSEGODA. (Fou agregat, el 1968, al municipi d'Albanyà, Alt Empordà). MOREU, 115, dóna l'arrel germànica *Godda* documentada a Catalunya al s. IX com a nom de persona.

871: CC, 177: *in comitatu Visuldense... usque in cacumen montis Bassegoti Post*. 1070: LFM, doc. 500, p. 12: *castrum Bassegoda*. s. XII: AC, doc. 2, p. 97: *super Bassagoda*. 1225: LFM, doc. 518, p. 30: *castellum de Bassegosa*. 1.280: RDH, I, 89: *pro ecclesia de Bassegoda*. 1362: LI. Vert, 12: *Par. Sti. Michaelis de Bassagoda*. s. XIV: Nom. A, núm. 175: *Ecclesia parochialis sancti Michaelis de Bassegoda*. Nom. B. núm. 173: *Ecclesia parochialis sancti Michaelis de Bassagoda*. 1553: IGLESIES, I, 270: *Bassegoda... 3 fochs*.

(V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 11-12.)

BATET DE LA SERRA. (Fou annexat, el 1971, al municipi d'Olot). DCVB, s.v., pàg. 370: *Etim.*: "desconeguda". GRIERA, 21: "El origen de Batet

nos es desconocido. Posiblemente debe explicarse como un derivado de *Betula* y el sufijo colectivo *-etum*, “bosque de abedules”. MOREU, 113: “Topònim format sobre antropònim foraster”.

977: ES, XLIII, p. 418: *in parochia Stae. Mariae de Batet dono unum mansum quem vocant Gavalmac*. 982: NH, XI, 232: *in villa Betedo*; 1.000: MARCA, c.956: *Betet*; 1.020, MARCA, c. 1027: *Betet*; 1021: LFM, doc. 497, p. 7: *Ecclesia Sancte Marie qui est sita in Beted*. 1252: ES, XLV, p. 131: *Ecclesia Stae. Mariae de Bateto*; 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Beceto*; 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia de Baceto*; 1321: NOGUER, 156: *Bateto*; 1358: P.GURI, p.439: *parrochia de Baçet... LVII fochs*. 1362: Ll. Vert, 61: *Par. Ste. Marie de Batheto*. 1365 - 1370: Fog., 96: *Parròquia de Batet... IIII fochs*. s. XIV: Nom. A, núm. 206: *Ecclesia parochialis sancte Marie de Batheto*. Nom. B., núm. 204: *Ecclesia parochialis sancte Marie de Bate-*
to. 1553: IGLESIES, I, 268: *Batet... 37 fochs*.

BEGET. (Fou agregat, el 1969, al municipi de Camprodon, Ripollès). DCVB, s.v., pàg. 209: *Etim.*: “segurament pre-romana, probablement cèltica, amb el sufix *-et*.” GRIERA, 19: “Es difícil encontrar la etimología de Baget. Posiblemente puede admitirse la sugestión de un *Fagetum*, “bosque de hayas”, con el cambio de “F” a “B”. MOREU, 113: “Topònim format sobre antropònim foraster”.

959: AC, doc. 144, p. 308: *in Beiedo*. 977: ES, XLIII, ap. XXIII: *in Begeto*. 1017: MARCA, c.1002: *alodem quem dicunt Beget*. 1279: RDH, I, 76, 79: *pro ecclesia de Bageto*. 1359, CODOIN, 107: *Perroquia de Baget, desgleya... 6 fochs*. 1362: Ll. Vert, 7: *Par. Sti. Christophori de Bageto*. 1365 - 1370: Fog., 101: *Parròquia de Baget, del abat de Camprodon... XXXVII fochs*. s. XIV: Nom. A. núm. 180: *Ecclesia parochialis sancti Christofori de Bageto*. Nom. B., núm. 178: *Ecclesia parochialis sancti Cristofori de Bageto*. 1449: Vayreda, 218: *Baget*. 1553: IGLESIES, 1, 270: *Bajet y Salarsa... 10 fochs*.

BEGUDÀ (Agregat de Sant Joan les Fonts). DCVB, s.v., pàg. 210: *Etim.*: “desconeguda. Tal vegada d'un cèlt. *Bacaudanus*, derivat del cognom *Bacauda*”. AEBISCHER, 68: “Je ne puis rapprocher de ce nom de lieu aucune formation en *-anum* d'un autre pays; et il semblerait que ce nom ne contient ni un nom de personne latin, ni un nom germanique. C'est peut-être un vocable d'origine pré-romane”. COROMINES, I, p. 221: “Nom pre-romà”. GRIERA, 22: “Posiblemente tenemos la misma raíz, Bagur, seguida del sufijo *-anu*, que comparece con tanta frecuencia en la formación de topónimos”. MOREU, 138: “d'un antropònim celta llatinitzat”.

951: AHC: *Baguda*. 982: MARCA, c. 931: *Begazano*. 982: NH, XI, 233 i CC, 173: *Beguzano in comitatu Bisuldunensi*. 1117: NH, XVI, 281: *Bagudan*. 1159: NH, XVI, 318: *Sancti Christophori de Beget*. 1168: NH, XVI, 318: *Id. id.* 1213: NH, XVI, 318: *Sancti Xristofori de Beged*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Begudano*. 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia de Bagudano*. 1362: Ll. Vert, 46: *Par. Ste. Eulalie de Bagudano*. s. XIV: Nom. A. núm. 205 i Nom. B. núm. 203: *Ecclesia parochialis Sancte Eulalie de Begudano*. 1553: IGLESIES, I, 268: *Bagudà... 2° fochs*.

BESALU. DCVB, s.v., pàgs. 451: *Etim.*: “Del cèlt. *Bisuldunum*, nom de lloc que existia també a França (Cfr. les poblacions anomenades *Bezaudun*, en els departaments dels Alps Marítimes i de Drôme): Holder *Altcet. Spr*, I, 429”. COROMINES, I, 221: “nom pre-romà”. GRIERA, 23: “En *Bisuldunum* tene-mos un nombre de origen celta, como lo prueba el sufijo *-dunu* (*Verdú - Virodu-num; Lyon - Lugdunum*). De otra parte, el grupo “LD” pasa a “L”. MONREAL-DE RIQUER, I, 179: “El sufix cèltic *dunum*, que vol dir “fortalesa” ens revela que l’antiga *Bisuldunum* fou un lloc de lluita en el qual era possible d’encastellar-se en moments de perill i resistir si s’arribava al setge”. MOREU, 147: “L’arrel *-dunum* (primer “turó”, i després “fortificació elevada”, “castell”) hauria donat *Besalú* (antic *Bisuldunum*)” Per a més informació vegeu també: GUITER, Enric: *Sobre el nom de Besalú*, “II Assemblea d’estudis del comtat de Besalú”. Besalú 1973, pp. 205-208; i MARQUES i CASANOVA, Jaume: *Assaig de toponímia besaluenca*, Id. Id., pp. 179-181.

818: VV, XIII, 221: *in territorio Bisuldunense*. 834: NH, X, 140: *in pago Bisuldunense*. 842: VV, XIII, p. 243: *in episcopatu Bisuldunense*. 844: CC, 7: *in pago Bisuldunense*. 858: NH, X, 140: *Bisuldunense comitatu*. 872: AC, doc. 2, p. 97: *in comitatu Visuldunense*. 881: VV, XIII, 230: *in pago Bisuldunense*. 886: CC, 140: *in comitatu Bisuldunense*. 899: AC, doc. 11, p. 122: *in pago Bisuldunense*. 952: CC, 78: *in comitatu Bissullunense*. 962: CC, 75: *in territorio Bisuldunense*. 977: ES, XLIII, 415 i 417: *castrum et villa Bisuldunensis*. 977: MARCA, c.1005: *Bisuldunum*. 977: NH, X, 142: *oppidum Bisulduni*. 977: NH, X, 142: *Bisuldunensi villa*. 977: NH, X, 144: *Sancti Genesi seu Sancti Michaelis sitam infra muros castris Bisulduni*. 978: VV, XV, ap. XXV: *...oppidum quem olim Bisuldunem voluit vocitare vetustas...* 979: NH, I, 241: *cenobium, S. Petri qui est juxta castro Bisulduno*. 998: MARCA, c. 953 i NH, X, 142: *castrum... menia... burgo Bisulduni*. 998: NH, X, 146: *Sanctae Mariae et Sancti Johannis quae est prope moenia Bisulduni*. 1020: MARCA, c. 1029: *castrum Bisulduni*. 1021: LFM, doc. 497, p. 7: *castro Bisulduno*. 1077: ES, XLIII, p. 481: *Abbatia de Bisulduno*. 1131: SALLES, 19: *Bussulone*. 1166: VV, XV, 271: *Monasterium S. Petri Bisillunensis*. 1263: F. RIUS, doc. 313. p. 458: *Bisuldunum*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia sancti Vincencii de Bisulduno*. 1283: ES, XLV, p. 258: *Bisuldunum*. 1358: P. GURI, 439: *Parrochia de Sent Vicenç de Besulun... XL fochs*. 1362: LI. Vert, 45: *Par. Sti. Vincencii de Bisulduno*. 1368: GRABOLOSE, 50: *Villa de Baselu*. s. XIV: Nom. A. núm. 7: *Abbatia monasterii sancti Petri de Bissulluno*. Nom. A, núm. 22: *Prioratus de infra castris sancte Marie de Bissulluno*. Nom. A, núm. 244 i Nom. B. núm. 243: *Ecclesia parochialis sancti Vincentii de Bisulduno*. Nom. B. núm. 7: *Abbatia monasterii sancti Petri de Bisulduno*. Nom. B. núm. 22: *Prioratus sancte Marie castris de Bisulduno*. s. XIV. BDesc., p. 556: *lo castell de Besoldó*. s. XIV: RMunt., p. 786: *Besuldó*. s. XIV: P. III, p. 1060: *Besaldú*; 1553: IGLESIES, I, 248: *La vila de Besalú... 180 fochs*.

(V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 31-43)

BESTRACÀ (Agregat de Beget) DCVB, s.v., pàg. 461: *Etim.*: desconeguda; probablement pre-romana” AEBISCHER, 69: “Ici encore on ne peut rappro-

cher de ce nom de lieu aucun nom de personne latin ou germanique, si bien qu'on en est réduit à supposer au nom de cette localité une origine pré-romane". GRIERA, 23: "El origen de este nombre de lugar es oscuro". GUITER, 248: "Suposa un *fondus pastoracanus* construït sobre un adjectiu bàrbar *Pastoracus*, encreuament desgraciat entre els dos adjectius clàssics *pastoralis* i *pastoricus*. La sonorització de l'oclusiva sorda inicial és un fenomen familiar de la fonètica pirinenca".

937: AHC: *Bestrecano*. 938: NH, XI, 166: *Villare Bestrecano*. 962: NH, XI, 202: *Villa Bestrachano*. 977: ES, XLIII, p. 415: *Villa de Scalís... et affrontat... de occiduo in Bestrachano*. 983: NH, X, 147: *Sancti Andree et Sancti Iuliani de Bestrecano*. s. XI: LFM, doc. 511, p. 25: *Bernardus de Bestrecanus*. 1117: ES, XLIII, ap. XXXVIII: *Vestreganus*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Bestrecano*. 1280, RDH, I, 89: *pro ecclesia de Besterrano*. 1359: CODOIN, p. 109: *castell de Bestreacan... 10 fochs*. 1362: Ll. Vert, 13: *Par. Sti. Andree de Bestrecano*. 1365-1370: Fog., p. 101: *Castell e terme Bestrachà... LXXIX fochs*. s. XIV: Nom. A, núm. 166: *Ecclesia parrochialis sancti Andree de Bestrachano*. Nom. A, núm. 304: *Capella sancti Iuliani castri de Bestrachano in parrochia sancti Andree de Bestrachano*. Nom. B, núm. 164: *Ecclesia parrochialis sancti Andree de Bestrecano*. s. XIV: P. III, p. 1069: *Bestrachà*. 1553: IGLESIES, I, 271: *Bestrachà... 2 fochs*.

(V. *Els Castells Catalans*, III, pp. 13-19).

BEUDA. DCVB, s.v., pàg. 467: *etim*: "Probablement d'origen pre-romà. Aebischer: *Topon.*, 24 cita una forma *Bobeta* com a documentada l'any 1002, i a base de la dita forma assenyala la possibilitat que *Beuda* sigui una feminització de *Bobeto*, parent del nom *Bobo* que duu Förstermann, *Altd. Nb.* I, 317. Però *Bobeta* és probablement una errada per *Bebeta*" GRIERA, 23: "Este nombre de lugar es de un gran interés para la historia de la lengua. El diptongo *ou* pasa a *eu* en catalán oriental: *euferta*, "oferta"; *euvella*, "oveja". *Boveta* pasa a *Beveta*, y de aquí a *Beveda* y *Beuda*. En el siglo XIII tiene lugar la regresión de "u" "l" delante de consonante".

954-986: CC, 395: *cellam Sancti Laurentii quae est super castrum Bebeta*. 1000: NH, XI, 246: *ad ipsa Beuda*. 1002: ES, XLIII, p. 420 i NH, XI, 253: *castrum Boveta*. 1002: CC, 395: *castrum Bebeta*. 1002: VV, XIII, p. 257: *Parrochia Sti. Felicis cuius domus est fundata in villa Beiuta*. 1020: MARCA, c. 1028 i NH, X, 148: *castrum de Beuda*. 1021: LFM, doc. 497, p. 7: *cenobium Sancti Laurenti qui est situs supra castro Beuda*. 1027: MARCA, c. 1041: *Bevita*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Beuda*. 1280: RDH, I, 90: *pro ecclesia de Bauda*. 1362: Ll. Vert, 43: *Par. Sti. Felicis de Belda*. 1365-1370: Fog. p. 100: *Castell e terme de Beuda, de cavallers... XLVI fochs*. s. XIV: Nom. A, núm. 245 i Nom. B, núm. 240: *Ecclesia parrochialis sancti Felicis de Beuda*. 1553: IGLESIES, I, 248: *Beuda... 22 fochs*.

(V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 44-50).

BOSCDETOSCA (o BORATOSCA o MALATOSQUERA) (Agregat de Les Preses) DCVB, s.v., pàg. 392: *etim*. de *Tosca*: forma femenina de *tosc*; sembla probable l'etimologia que proposa Coromines De Cast, s.v. *tosco*: el llatí *tuscus*, que, del nom de *Vicus Tuscus* que designava el barri etrusc de Roma poblat

principalment de gent de mala vida, hauria passat a significar "grosser", primer moralment i després materialment". MOREU, 54: "La Tosca i el seu grup descricuen una classe de roca".

900: AHC: *Maltuscario*. 957: AHC: *Bosco Maltuscatio*. 1097: MARCA, col. 316: *Bosco Malatosquer*. 1116: ES. XLIII, ap. 37: *Serra de Malatosquer*.

BRUGUERS (Veïnat de Maià de Montcal). DCVB, s.v., pàg. 692: *Etim.*: "sembla derivat de *bruc* amb el sufix *-ers* o *-és*. Meyer-Lübke s'inclina a incloure Brugués entre els noms que porten el sufix pre-romà *-es* (Hom. Men. Pidal, I, 73)". MOREU, 61: "El *Bruc* es veu evocat per nombrosos noms de lloc, no solament perquè tipifica els paisatges sinó també per la funció econòmica antiga de l'arbut: *Els Brucs, Bruguers...*"

1.017: NH, X, 150: *Bruger*. 1027: NX, X, 150: *Bruguer*.

BURGUEROLES (Veïnat de Mieres). DCVB, s.v., pàg. 692 l'esmenta, però no dóna l'etimologia. MOREU, 61: V. *Bruguers*.

978: AHC: *Brugariolas*. 1151: SALLES, 19. *Brugueroles*. 1179: LFM, doc. 861, p. 339: *Arnallus de Brugarolas*.

CAN FONT (o simplement *Font*) (Agregat de Santa Pau).

1067: LFM, doc. 832, p. 318: *Guillem de Fonte* (?)

CAPSEC (Agregat de La Vall de Bianya). DCVB, s.v., pàg. 984: *Etim.*: "sembla evolució de *camp sec*." COROMINES: *Estudis de Toponimia*. I, 9: "l'etimologia és realment *cubile siccum*, on el llatí *cubile* vol dir "jac, lloc on jeu i dorm el bestiar", és a dir que era una jaça o pleta on l'herba s'assecava aviat. Reduït *cubile*, per l'evolució fonètica regular, a *cuil*, s'endevina fàcilment la resta. En una pronúncia descuidada tot plegat es canviava en *cul-sec*, nom que es prestava a jocs de mots desagradables, i així la primera part de la denominació fou substituïda pel nom d'una altra part del cos, canvi facilitat majorment pel fet que a l'altre extrem de la vall hi havia un altre indret tan famós com la collada de *Capsacosta*". GRIERA, 32: "Deriva probablemente de *Campsech*. La traducció de *cubili sicco* es mala. Seguramente en *Capsech* se ha visto un *cupsech*". MONSALVATJE, X, 283: Los nombres de *cubo* y *cub* significaron tonel grande y estas denominaciones se hallan empleadas también en la acepción hidro-geológica para indicar hoyos o concavidades de la tierra. Dicha etimología viene perfectamente en *Capsech*, cuyo lugar es arcilloso y pedregoso y tiene un pequeño monte de figura cónica". MOREU, 167: "El lloc antigament anomenat *Cubilsec* i després *Cuilsec*, *Culsec*, ha estat transformat en *Capsec*."

1017: NH, X, 158: *Cubilisico*. 1033: NH, XVII, 191: *Sancti Martini de Cullule Siccio*. 1079: NH, XVII, 191: *Sancti Martini de Cuilissico*. 1195: Cart., doc. 338: *Ecclesia Sancti Martini de Cuil-sech*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Cubili Sico*. 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia de Cubilisico*. 1358: P.GURI, 439: *parrochia de Capsech... XXVII fochs*. 1359: CODOIN, 107: *perroquia de Capsech, desgleya vegueria de Campredon... 9 fochs*. 1362: Ll. Vert, 52: *Par. Sti. Martini de Cubilisi-*

co. 1365-1370: Fog., p. 101: *Parròquia de Sent Martí de Capsech, desgleya... XXV fochs*. s. XIV: Nom. A, núm. 203 i Nom. B., núm. 201: *Ecclesia parochialis sancti Martini de Cubilisicco*.

CASTELLAR DE LA MUNTANYA (Agregat de la Vall de Bianya). DCVB, s.v., pàg. 36: *Etim.*: “del llatí tardà *castellare*, “territori agregat a un castell”.

1017: MORER, ap. I: *Castellars*. 1041: ES, XLIV, p. 438: *Castellar*. Post. 1070: LFM, doc. 500, p. 13: *Arnallus Guillermi de Castellar*. 1079: NH, XI, 323: *Ecclesia Sancte Marie de Castellario*. 1106: NH, XVI, 145: *S. Mariae de Castellar*. 1278: NH, XII, 239: *Castrum de Castellario*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Castlario*. 1280: RDH, I, 88: *pro ecclesia de Castlario*. 1362: Ll. Vert, 51: *Par. Stae. Mariae de Castelarío*. s. XIV: Nom. A., núm. 163 i Nom. B, núm. 161: *Ecclesia parochialis sancte Marie de Castellario*. 1553: IGLESIES, I, 268: *Castellar... 6 fochs*.

Sembla que cal rebutjar els *Castellanus* que surten en la *Marca Hispanica* (c. 766, any 811; c. 769, any 832 i c. 798, any 876), ja que creiem que no corresponen a aquest lloc.

(V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 160-161).

CASTELLFOLLIT DE LA ROCA. DCVB, s.v., pàg. 38: *Etim.*: “Incerta. És molt possible que Castellfollit procedeixi de *Castellflorit*, per assimilació de les líquides de *florit* a la “ll” de *castell*. (Cfr. el nom aragonès *Castellflorite*”. GRIERA, 36: “El texto *Castellfreit* referente a Castellfollit es interesante. Revela de una parte la evolución de A + cr. (ei: FRACTU) *freit*. De otra, nos ofrece la clave para explicar el origen de -FOLLIT en Castellfollit. Hace suponer un *fallit*, “con fallas”, con *esquerdas*”. MOREU (consulta personal): *castell* derruit.

957: AHC: *Riba frecta*. 1019: VV, XII, 315 i NH, XI, 285: *Ecclesia Sti. Juliani de Castelfreit*. 1100: SOBREQUES, 141: *Kastro fullit*. 1193: NH, X, 43: *Castellfollito*. 1278: NH, XII, 239: *Castrum Follitum*. 1316: NH, XII, 339: *Castro Follito*. 1359: CODOIN, 94: *Castell e vila e terme de Castellfolit: son V parroquies... 130 fochs*. 1362: Ll. Vert, 47: *Loci de Castrofollito*. Id., 49: *Castrum de Castrofollito*. Id., 50: *Iter quod itur de Castrofollito, apud Olotum*. 1365-1370: Fog. 94: *Castell follit, segons lo Nombre de Cervera... CCLX fochs. E segons lo de Tortosa, CCXIII*. s. XIV: Nom. A, núm. 237: *Ecclesia de Castrofollito suffraganea*. Nom. B, núm. 235: *Ecclesia parochialis sancti Salvatoris de Castrofollito suffraganea*. 1462: NH, XIII, 201: *a la vila de Castellfolit*. 1531: VAYREDA, 232: *Castellfolit*. 1553: IGLESIES, I, 268: *Castel Folit... 24 fochs*.

(V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 51-57).

CAU, LA (Agregat de Sant Joan les Fonts)

958: AHC: *ipsa Kalmo*.

CIRERA (popular: CIDERA) (Veïnat de Sant Privat d'en Bas).

1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Cireria*. 1280: RDH, I, 91: *Id. Id.* 1358:

P.GURI, 439: *Parrochia de Cerira... V fochs.* 1553: IGLESIES, I, 249: *Cirera... 1 foch.*

COGOLLS (Agregat de Les Planes d'Hostoles). DCVB, s.v., pàg. 256: *Etim.*: "plural de *cogoll*, del llatí *cucullu*, "paperina cònica", "punta". GRIERA, 38: "En Cogolls tenemos un derivado de *Cucullos*, nombre que designa una montaña de forma cònica". MOREU, 32: "*cogoll*" o "*çogull*" (punta).

922: ES, XLIII, p. 398 i CC, 149: in *Cuculio, valle Guntrani vel ipsas Medas.* 947: ES, XLIII, ap. XVIII: *Cucullus.* 966: NH, X, 163: *Cocollellos villa.* 1090, NH, XI, 340: *infra parrochia Sancti Christophori de Cugulls.* 1187: VV, XIV, 229: *Sts. Christophorus de Cocollis.* 1279: RDH, I, 71: *pro fabrica ecclesie de Cuguls.* 1362: Ll. Vert, 158: *Par. Sti. Christophori de Cogollis.* s. XIV: Nom. A, núm. 65 i Nom. B, núm. 65: *Ecclesia parochialis sancti Christofori de Cogollis.* 1553: IGLESIES, I, 268: *Cugols.*

COLLDECARRERA (antigament: CARRERA). (Veïnat de Montagut de Fluvià). MONSALVATJE, X, 276: "*Carraria*: collado entre el valle de Viaña y el de Carreras a Torallas". MOREU, 101: "La paraula *Carrera* va caracteritzar antigament el camí ral apte per al pas dels carros".

957: AHC: *Carraria.* 966: NH, X, 158. *Valle Carraria.* 977: NH, X, 158: *Carraria.* 998: NH, X, 158: *Carraria.* 1017: NH, X, 158: *alollem Carrera.* 1179: LFM, doc. 861, p. 339: *Guillelm de Carrera.*

COLLELL, EL (Agregat de Sant Ferriol). DCVB, s.v., pàg. 294: *Etim.*: "derivat diminutiu de *coll*, del llatí *colle*". MOREU, 37: "El "coll" és la depressió entre dos volums muntanyencs, aprofitada sovint per al passatge de camins".

1213, ACA, Monacales. Pergamin. 36 d'Amer: *Confadrie Sancte Marie de Colello.*

s. XIV: Nom. A, núm. 24: *Prioratus Sancte Marie de Collello.* Nom. B., núm. 24: *Prioratus Sancte Marie de Colello.*

CORSAVELL (Agregat de Bassegoda). GRIERA, 42: "Este nombre de lugar es difícil de aclarar. Posiblemente deriva de *cursu-bellu*, corriente de agua. Parece confirmarlo la cita del año 957. Es cierto que la "a" ofrece cierta dificultad, pero es admisible la epéntesis de la "a" para resolver la dificultad de pronunciación de un *curs-bell*".

878: MARCA, c.800: *Curcabel.* 881: NX, X, 168: *Curcabeli.* 957: Marca, c.875: *per rivum quae dicunt Curcabeli.* 1019: VV, XII, 313 i 318; NH, XI, 285: *Par. de Cursavello.* 1171: NH, XVII, 195: *Sancti Martini de Curchavello.* 1278: VV, XIII, 329: *Par. de Curçavello.* 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Cursavello.* 1280: RDH, I, 89: *Id. Id.* 1359: CODOIN, 95: *Perroquia de Sent Martí de Curzavell... 4 fochs.* 1362: Ll. Vert, 17: *Par. Sti. Martini de Cursavello.* 1365-1370: Fog. 100: *Parròquia de Curçavell, desgleya... Xi fochs.* s. XIV: Nom. A, núm. 174 i Nom. B. núm. 172: *Ecclesia parochialis sancti Martini de Curçavello.* 1553: IGLESIES, I, 249: *Cursà Vell... 2 fochs.*

CÓS, EL (Veïnat de Montagut de Fluvià). DCVB, s.v., pàg. 662: *Etim.*: “probablement del llatí *cursum*, “correguda”. MOREU, 101: “El terme “Cos” pot correspondre a un antic camí o curs”.

post 1070: LFM, doc. 500, p. 13: *castrum de Monte Acuto quod vocant Corz*.

COT, La (o SACOT, o SANT MIQUEL SACOT) (Agregat de Santa Pau). DCVB, s.v., pàg. 666: *Etim.*: “del llatí *cote*, “pedra”. GRIERA, 58: “En *ipsa cote* tenemos la presencia del artículo *ipsa* y la raiz *cotis* que comparece también en *còdol* y *codina*”. MOREU, 34: “Cot” significava primitivament “pedra” i prengué el sentit de “turó” o “pujol”: el genèric ja no és usat, però roman en els topònims (La Cot, Sacot, etc.)”.

977: NH, X, 190: *Cod cum ecclesia qui ibidem est fundata*. 1028: NH, XI, 292: *in comitatu Bisuldunensi in locum que dicunt Cote*. 1119: VV, VII, 288: *Eccl. Sti. Michaelis de ipsa cote*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Cote*. 1280: RDH, I, 90: Id. Id. 1358: P.GURI, 439: *Parrochia de ça Cot... XXVIII fochs*. 1359: CODOIN, 107: *Perroquies de Ça Cots e de Sent Feliu des Bachs, desgleya... 4 fochs*. 1365-1370: Fog., 100: *Parròquia de Sent Miquel Çacot... XXX fochs*. s. XIV: Nom. A, núm. 219 i Nom. B, núm. 217: *Ecclesia parochialis sancti Michaelis de Cote*. 1553: IGLÉSIES, I, 269: *Sacot... 14 fochs*.

DOSQUERS (Fou annexat, el 1969, al municipi de Maià de Montcal). DCVB, s.v, pàg. 583: *Etim.*: “compost de *dos quers*, “dos penyals”. GRIERA, 44: “Dosquers equivale a dos rocas; es un nombre de lugar de origen celta; comp. Queralps, Querigut, Cadaquers, Queralt”. MONTSALVATJE, X, 269, opina que la seva etimologia podria ésser de *Doubus queriis*. “Dues alzines”. MOREU, 35: “Quer” també posseïa antigament el sentit de “roca” i en toponímia designa més aviat una roca gran, un penyal”.

1206: VAYREDA, 174: *Johannis clerici de Duobuschers*. 1245: ES. XLIV, 272: *Par. de Duobis queriis*. 1257: NOGUER, 146: *Duobusquerys*. 1278: VV, XIII, 344: *Par. Sti. Martini de Duobus cheriis*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Duobus queriis*. 1280: RDH, I, 90: Id. Id. 1359: CODOIN, 110: *Desquers... 20 fochs*. 1362: Ll. Vert, 42: *Par. Sti. Martini de Duobus queriis*. s. XIV: Nom. A., núm. 248: *Ecclesia parochialis sancti Martini de Duobus Cheriis*. Nom. B, núm. 246: *Ecclesia parochialis sancti Martini de Tosqueriis*. 1553: IGLÉSIES, I, 250: *Dosqués... 16 fochs*.

(V: *Els Castells Catalans*, III, pp. 58-62).

ENCIES, Les (antigament: ANSIES) (Agregat de Les Planes d'Hostoles). DCVB, s.v. pàg. 708: *Etim.*: “Desconeguda”. MOREU, 134: de “incisas”, trenca-des o tallades”.

1155: NH, XVI, 131: *Sancte Marie de Enciis*. 1229: Cart., doc. 560: *Incisiis*. 1341: NH, XVI, 131: *Sancte Marie de Enciis*. 1362: Ll. Vert, 58: *Par. Ste. Marie de Enciis*. s. XIV: Nom. A, núm. 66 i Nom. B, núm. 66: *Ecclesia parochialis sancte Marie de Enciis*. 1553: IGLÉSIES, I, 267: *Les Ansies... 17 fochs*.

ENTREPERES (Agregat de Sales de Llierca). DCVB, s.v., pàg. 82: *Etim.*: “del llatí *inter petras*, “entre pedres”. GRIERA, 44: “En Entreperes tenemos la evolución regular del grupo -TR. La presencia de *pedra* es debida a una regresión provocada por la homonimia con PIRA “pera”. MOREU, 35: “Entreperes, (entre pedres)”.

1031: NH, XI, 295: *in alio loco que vocant Interpetras*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Inter Petras*. 1280: RDH, I, 89: Id, Id. 1362: Ll. Vert, 15: *Par. Ste. Marie de Intrapetris*. s. XIV: Nom. A, núm. 170, Nom. B, núm. 168: *Ecclesia parrochialis sancte Marie de Intrapetris*. 1553: IGLESIES? I, 250: *Entreperes... 4 fochs*.

ESPARC, L' (Veïnat de Sant Joan les Fonts). DCVB, s.v., pàg. 381: l'esmenta però no dóna la seva etimologia.

977: NH, X, 171: *Spargo*. 979: AHC: *Sparago*. 1000: NH, XI, 247: *in villa que dicunt Spargo*. 1359: CODOIN, 106: *Lo veynat de La Illa e Desparch de perroquia de Sent Joan Ses Fonts... 5 fochs*.

FARES (Agregat de Sant Ferriol). DCVB, s.v., pàg. 739: l'esmenta, però no dóna la seva etimologia. GRIERA, 47: “Este nombre es de origen desconocido”.

966: MARCA, c. 888: *alodium de Faras vel de Roseto*. 969: NH, XVI, 161: *Sanctae Mariae de Faris*. 971: VV, XV, 259: *Taras*. 977: NH, X, 174: *Sanctae Mariae de Fraxis*. 977: NH, X, 174: *Phares*. 978: NH, X, 174: *Faras alodem*. 998: MARCA, c. 953: *Sancta Maria de Faxis*. 1359: CODOIN, 110: *Perroquia de Fares... 9 fochs*. 1362: Ll. Vert, 45: *Ecclesia Ste. Marie de Faris*. 1365-70: Fog., 100: *Parròquia de Fares, desgleya... XIII fochs*. s. XIV: Nom. A, núm. 246: *Ecclesia parrochialis sancti Martini de Capellada, unacum ecclesia sancte Marie de Faris*. 1553: IGLESIES, I, 259: *Sancta Maria de Fares... 8 fochs*.

FORNELLS (Veïnat de Sant Ferriol). DCVB, s.v., pàg. 7: *Etim.* “Forma plural de *fornell*, del llatí *furnellu*, diminutiu de *furnus*, “forn”.

978: VV, XV, ap. XXV i MARCA, c. 953: *Fornelli*. 998: NH, X, 180: *Furnellos*. 1000: NH, XI, 246: *in Fornellos*. 1151: SALLES, 19: *Fornellis*. 1248: F.RIUS, doc. 290, p. 425: *Guillelmus de Fornellis, publicus scriptor Sancti Petri de Camporotundo (?)*.

FREIXE, El (Agregat de Mieres). MONSALVATJE, X, p. 289: “Deriva de *fraxin-us*, (*fracsin-us*, *fracsin*, *frexe*), fresno”.

977: AHC: *Sancte Marie de Fraxis*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Fraxano*. 1280: RDH, I, 90: *pro ecclesia de Fraxino*. 1362: Ll. Vert, 64: *Par. Ste. Marie de Fraxino*. s. XIV: Nom. A, núm. 225 i Nom. B, núm. 223: *Ecclesia parrochialis sancte Marie de Fraxino*. 1553: IGLESIES, 35: *El Freixe... 5 fochs*.

GITARRIU (tradicionalment: GUITARRIU) (Agregat de Sales de Llierca). DCVB, s.v., pàg. 308: *Etim.*: “de *Witirici*, genitiu del nom personal germànic *Witiric*”. COROMINES, I, 243: “nom germànic”. GRIERA, 55: “Posiblement

Guitarriu es un derivado de *Rivus Guitardo*". MOREU, 115: "Nom personal germànic (Guntirig) creador de topònim i documentat en el segle X a Catalunya".

1221: Cart. doc. 529: *Par. Sti. Andree de Ietoriu*. 1228: NH, XVI, 275: *Sancti Andree de Guitarrivo*. 1362: Ll. Vert, 17: *Par. Sti. Andree de Gitarrivo*. s. XIV: Nom. A., núm. 171: *Ecclesia parochialis Sancti Andree de Gitarivio*. Nom. B., núm. 169: *Ecclesia parochialis sancti Andree de Getarrivo*. 1553: IGLESIES, I, 253: *Guitarriu... 3 fochs*.

GÜELL (Veinat de Sant Ferriol). MOREU, 115: "nom personal germànic (Gudila), creador d'un topònim i documentat a Catalunya al segle IX".

1359: CODOIN, 110: *Veynat dez Guell de la perroquia de Besulu... 22 fochs*.

GUILAR, El (o L'AGUILAR) (Agregat d'Argelaguer). DCVB, s.v., pàg. 458: *Etim.*: "variant vulgar d'Aguilar".

977: NH, X, 184: *Aguilare*. 978: AHC, *Aquilare*.

HORTMOIER (Antic poble del municipi d'Oix). AEBISCHER, 245: "Il derive de *Horto-Mohedariu*, nom personel germànic". GRIERA, 77: "Moner es un derivado de *Molinariu*". MOREU, 116: "Nom personal germànic (Moder), creador d'un topònim i documentat a Catalunya al segle X".

939: AHC: *Orto Modario*. 977: ES, XLIII, ap. XXIII: *in orto Moder*. 977: NH, X, 218: *Horto Moder*. 977: NH, X, 218: *Sancti Michaelis de Orto modario*. 1011: NH, XI, 262: *ecclesia sancti Michaelis de Orto-modario*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Orto marerio*. 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia de Ortomorerio*. s. XIV: Nom. A. núm. 178 i Nom. B., núm. 176: *Ecclesia parochialis Sancti Michaelis de Ortomorerio*. 1553: IGLESIES, I, 271: *Sanct Miquel de Ormonyer... 1 foch*.

JOANETES (Agregat el 1968 al nou municipi de la Vall d'en Bas). DCVB, s.v., pàg. 756 l'esmenta, però no dóna la seva etimologia. DECLLC, s.v., pàg. 913: "De *Juvenetum*", bosc d'arbres joves". MOREU, 109: "nom femení que correspon a un antic masculí falsament interpretat (*Ioanathes*, 898).

898: NH, X, 187: *Joannetum*. 898: CC, 369: *ad collum Jonathes*. 898: CC, 369: *cum valle Jonathes*. 1050: NH, XI, 452: *ecclesiam Sancti Romani de Jonates*. 1150: NH, XI, 452: *ecclesiam Sancti Romani de Jonates*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Junetis*. 1280: RDH, I, 90: *Pro ecclesia de Junetes*. 1362: Ll. Vert, 18: *Par. Sti. Romani de Junctis*. s. XIV: Nom. A. núm. 216: *Ecclesia parochialis sancti Romani de Iunetis*. Nom. B., núm. 214: Id. Id. 1553: IGLESIES, I, 268: *Joanetes... 28 fochs*.

JUÏNYÀ (Agregat de Sant Ferriol). DCVB, s.v. pàg. 792: *Etim.*: "Contracció de *Jovinyà*, del cognom llatí *Iovinianus*". AEBISCHER, 99: "Les graphies anciennes excluent l'étymologie *Junius* proposée par M. Meyer-Lübke, p.29, et obligent à admettre le gentilice *Juvinius* (Schulze, add, 281), qui a servi à former entre autres, d'après Skok, p. 92, les noms de *Juvigny* (Hte. Savoie) et *Juvignac* (Hérault). On retrouve également des noms semblables dans la partie septentrio-

nale de la France”. GRIERA, 56: “Juinyà es un derivado del nombre personal *Jovinianu*”. MOREU, 139: també diu que és contracció de *Juvinyà*.

977: ES, XLIII, 415; MARCA, c. 913 i NH, XI, 226: *Ecclesia Sti. Martini de Juviniانو*. 978: VV, XV, ap. XXV i NH, II, 212: *in termino de Juviniانو*. 982: CC, 173: *in Juviniانو*. 998: MARCA, c. 953: *Ecclesia Sti. Martini de Jucuniano*. 1011: MARCA, c. 986: *Juviniانو*. 1103: VV, XIII, 120: *Ecclesia de Jubiano*. 1104: MARCA, c. 1228: *Donatio ecclesiae de Juviniانو*. 1111: NH, X, 189: *Juviniانو alodio*. 1151: SALLES, 19: *Juviniانو*. 1362: Ll. Vert, 52: *Dominus domus de Juviniانو*. 1587: VAYREDA, 244: *in parroquia de Iuanyانو*.

LLIGORDÀ (Agregat de Beuda). DCVB, s.v., pàg. 14: *Etim.*: “incerta. Segons Montsalvatje, X, 270, en certs documents vells el nom de Lligordà apareix escrit *Ligurdunum*, i ell creu que aquesta forma ha d’interpretar-se com a composta de *Ligur* i del cèltic *dunum* i significaria, per tant, “fortalesa o castell dels ligurs”. Però és dubtós que en cap document no aparegui la forma *Ligurdunum*, i en canvi apareixen moltes variants del nom de Lligordà que totes tenen per vocal tònica la “a”. El mateix Aebischer opina que aquesta varietat de grafies és un indicatiu de la dificultat existent per a esbrinar l’origen del mot; ell creu probable que es tracti d’un mot amb el sufix llatí *-anu*, de radical potser també llatí (*Licurtianu?*, *Lucurtianu?*) o potser gàl·lic, però sempre molt obscur”. MOREU, 139: “antic “Lugurzà” (*Lucretianus*).

971: AEBISCHER, 102: *Lugurzانو*. 977: MARCA, c. 1005 i NX, X, 199: *in monte Calvo super Ligordanum*. 978: VV, XV, 259: *Lugurzانو*. 1017: MARCA, c. 999: *Logordanus*. 1027: MARCA, c. 1041: *Locus de Ligurciano*. 1079: NH, XI, 323: *ecclesia Sancti Petri Logordani*. 1166: BOTET, 743: *Logorzانو*. 1170: LFM, doc. 512, p. 26: *Logorciano*. 1175: BOTET, 743: *Logordانو*. 1231: BOTET, 743: *Lugurdانو*. 1358: P.GURI, 439: *Parrochia de Ligordانو... III fochs*. 1359, CODOIN, 110: *Ligorda e lo veynat de Boxols de la parroquia de Ligorda... 7 fochs*. 1362: Ll. Vert, 44: *Par. Sti. Petri de Ligordانو*. 1365-1370: Fog., 100: *Parròquia de Ligordà, desgleya... III fochs*. s. XIV: Nom. A., núm. 243 i Nom. B, núm. 242: *Ecclesia parochialis sancti Petri de Ligordانو*. 1553: IGLESIES, I, 253: *Ligordà... 8 fochs*. 1587: VAYREDA, 242: *Ligordانو*.

LLORENÇÀ (Veïnat de Maià de Montcal). DCVB, s.v., pàg. 56: *Etim.* “del llatí *Laurentianu*, derivat del nom personal *Laurentius*” AEBISCHER, 103: “Cette forme montre qu’il s’agit, comme l’a reconnu M. Meyer-Lübke, p.29, du nom de personne *Laurentius*, que Schulze ne cite pas. Il semble toutefois que ce nom ait été usité en toponomastique, puisque Holder, t.II, col. 160, donne trois *Laurentiacus*, soit *Lorenzaga* (Frioul et Trévis), *Lorenzago* (prov. de Bellure) et *Loranzè* (prov. de Turin). Skok, p. 185, voudrait voir le même nom de personne dans une forme ancienne *Laurinzanicus*, tirée de Guerard, *Cartulaire de Saint Victor de Marseille*, et dans *Laurenzanne* (Gironde)”. COROMINES, I, p.234: “nom romà”.

978: NH, II, 211: *Laurenciano*.

LLORONA (Agregat de Bassegoda). DCVB, s.v., pàg. 58, *Etim.*: “probablement pre-romana. Suposem que és la població que en temps dels romans s’anomenava *Laurona*, on Sertori derrotà les tropes de Pompeu. Segons Coromines (Rev. Fil. Hisp., V, 9), la forma originària és *Lurone*”.

1019: NH, XI, 285: *ecclesiam sancti Andreae de Lorona*. 1171: NH, XVI, 276: *sancti Andree de Lorona*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Laurona*. 1280: RDH, I, 89: Id. Id. 1359: CODOIN, 109: *Perroquia de Lerona... 6 fochs*. 1362: Ll. Vert, 16: *Par. Sti. Andree de Lerona*. s. XIV: Nom. A, núm. 173 i Nom. B, núm. 171: *Ecclesia parrochialis Sancti Andree de Lorona*. 1553: IGLESIES, I, 253: *Lorona... 10 fochs*.

MAIÀ DE MONTCAL. DCVB, s.v., pàg.: 324: *Etim.*: “incerta. Pot venir de *Manlianus*, (Balari, *Orig.*, 8), o, segons Meyer-Lübke, de *Medianu* derivat de *Medius*, o de *Maianu* derivat de *Maius* (BDC, XI, 29)”. AEBISCHER, 107: “M. Meyer-Lübke, 29 propose *Maius* comme étymon; les formes anciennes font penser plutôt à *Malius* (Schulze, 424), ou à *Mallius* (Schulze, 188, 424), auquel Skok, p. 101, ramène plusieurs noms en *-acum*, tels que *Maillard* (Ain), *Mailly* (Ain), *Mayac* (Dordogne), et en *-anum*, comme *Maillane* (Vaucluse), *Mailhan* (Hte. Garonne)”.

978: VV, XV, ap. XXV: *in villa Maliana juxta ecclesiam Sti. Vincencii*. 978: NH, II, 213: Id. Id. 1.001: MARCA, c.982: *Malianus*. 1011, MARCA, c.982: *alodium de Maliano*. 1017: MARCA, c. 999: *in Malamo terras cum oliberes et ipsas condaminas de Boschols et ipsa vinea de Valle alta*. 1021: LFM, doc. 497, p. 9: *Melanno*. 1027: MARCA, c. 1041: *infra terminos de Mallano*. post. 1070: LFM, doc. 500 p. 15: *castrum Melan*. 1173: ES, XLIII, 474: *P. de Malanno*. 1175: NH, XVIII, 70: *Maiano*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Mayano*. 1280: RHD, I, 90: Id. Id. 1295: VAYREDA, 187: *R. de Benevizio de Mayano*. 1359: CODOIN, 110: *Mayan... 21 fochs*. 1362: Ll. Vert, 42: *Par. Sti. Vincencii de Mayano*. 1365-1370: Fog., 101: *Parròquia de Mayà, desgleya... LII fochs*. s. XIV: Nom. A, núm. 349 i Nom. B, núm. 247: *Ecclesia parrochialis Sancti Vincentii de Mayano*. 1553: IGLESIES, I, 254: *Mayà... 34 fochs*.

MALLOL, El (Agregat de Sant Privat d'en Bas). DCVB, s.v., pàg. 175: *Etim.*: “del llatí *malleolu*, “martellet”, “rebrot de sarment”. GRIERA, 66: “Este nombre de lugar procede de *Malleolu*”. MOREU, 62: *El Mallol*, “vinya jove”.

1176: NH, XI, 511: *unam bordam... quam vocavit de Mayol*. 1204: NH, IV, 66: *actum est hoc in castro de Mayol*. 1241: CAULA (*) 217: *la forsa des Maylol*; 1263: ALSIUS, 134: *G. de Mayol*; 1278: NH, XII, 239: *castrum des Mayol*. 1279: RDH, I, 77: *pro capella de Maylolo*. 1359: CODOIN, 94: *Lo castell e vila de Mayol de la parroquia de Sant Privat... 2 fochs*. 1362: Ll. Vert, 57: *B. de Mayollo*. 1381: NH, V, 69: *loco dez Mayol*. s. XIV, Nom. A, núm. 323 i Nom. B, núm. 321: *Capella Sancti Iusti de Mayollo*. 1426: NH, XIII, 340: *Lo Mellol*. 1431: CAULA (***) 17: *villa sive castro de Malliolo*.

MEDES, Les (Veïnat de Sant Aniol de Finestres). DCVB, s.v., pàg. 319: *Etim.*: “Del llatí *meta*, “pedra fita”. MOREU, 102: “Les Medes han estat batejades així a causa de llur semblança amb la “meta” romana, columna o pedra fita antiga”.

922: NH, X, 194 i CC. 149: *vel ipsas Medas*.

MIANA, La (Agregat de Sant Ferriol). DCVB, pàg. 409: *Etim.*: “probablement de *Miniana*, nom propi que apareix en els documents baix-llatins d’aquella contrada (Cf. Botet, Geog. Gir., 770)”. AEBISCHER, 111: “Telles quelles, ces formes s’expliquent par un *Minius* (Schulze, 361, 426) que Kaspers, 121, propose de voir dans *Miniac* (Ille-et Vilaine) et dans *Minay* (Aube) *Minacum*”. GRIERA, 60: es un derivado de *Minius* con la pèrdua de la “ny” por influencia de la “I”. MOREU, 139: Nom personal llatí (*Aemiliana. Aemilianus. Amilanus*), documentat al segle IX i creador de topònims.

878: CC, 60: *cella... sancti Michaelis*. 916: CC, 63: Id. Id. 1195: Cart., 72: *Guillem de Caminana*. 1206: NH, XII, 70: *Arnau de Samiana*. 1245: ES, XLIV, 270: *Arnaldi di Miniana*. 1255: VV, XIII, 321: *Miniana*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Miniana*. 1280: RDH, I, 90: *pro ecclesia de Miniana*. 1359: CODOIN, 99: *Perroquia de Samiyana del terme del castell de Samiyana de vegueria de Busulu... 1 foch entre els fochs aloers i franquers i 12 fochs desgleya*. 1362: Ll. Vert, 63: *Par. Sti. Michaelis de Miniana*. 1365-1370: Fog., 100: *Ça Minyana, de cavallers... 23 fochs*. 1371: NH, XIX, 289: *castell de la Minyana*. s. XIV: Nom. A., núm. 235 i Nom. B, núm. 233: *Ecclesia parrochialis sancti Michaelis de Miniana*. 1531: VAY-REDA, 232: *La Miana*. 1553: IGLESIES, 36: *La Miana... 8 fochs*.

(V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 127-129).

MIERES. DCVB, s.v., pàg. 414: *Etim.*: “del llatí *miliarias*, probablement derivat de *milium*, “mill” (Cf. Balari, Orig. 196)”. MONSALVATJE, X. 290: “Esta palabra deriva del latín *milium*, “mijo”, que con el sufijo *arias* significa “mijares”, terrenos sembrados de mijo”. MOREU, 63: de “mill”.

834: NH, XI, 101 i CC, 123: *villae etiam duas que vocantur Crispianus et Miliarias*. 844: CC, 128: *villas etiam duas, idest Crispianum et Miliarias*. 844: ES, XLIII, ap. VIII: *in Miliariis*. 866: CC, 56: *in loco qui dicitur Milliaris cellam Sancti Petri*. 881: VV., XIII, ap. V: *villa de Milliaris*. 889: MARCA, c. 821 i CC. 364: *in valle Miliarias*. 898: ES, XLIII, ap. XIV: *Miliariae*. 922: ES, XLIII, ap. XVI bis: *Miliariae*. 935: ES, XLIII, ap. VI: *Miliariae*. 976: AC, doc. 180, p. 356: *in valle Miliarias*. 978: VV, XV, ap. XXV: *in adjacentias de Miliarias*. 1017: MARCA, c.999: *in valle Miliariis*. 1097: MARCA, c. 1200: *in valle Miliariis*. 1151: SALLÉS, 19: *Mieres*. 1175: MARCA, c. 1367: *in valle Miliarias*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Miliare*. 1358: P. GURI, 438: *parroquia de Mieres... XVIII fochs*. 1359: CODOIN, 108: *perroquia de Mieres, del abad de Banyoles... 48 fochs*. 1362: Ll. Vert, 64: *Par. Sti. Petri de Mieriis*. 1365-1370: Fog. 95: *Parròquia de Mieres... IIII fochs*. s. XIV: Nom. A., núm. 223: *Ecclesia parrochialis sancti Petri de Mieriis*. Nom. B. núm. 221: *Ecclesia parrochialis sancti Petri de Miliariis*. 1553: IGLESIES, I, 254: *Mieres...36 fochs*.

MONARS (Agregat d'Oix). DCVB, s.v., pàg. 532: *Etim.*: “plural de *monar*, probablement del llatí *molinare*, “molí d'aigua”. GRIERA, 72: “Parece que es un derivado de *molinarios*”. MOREU, 88: “de molí”.

977: ES, XLIII, ap. XXIII: in *Monars*. 1094: NH, XVII, 67: *Sancti Felicis de Monariis*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Monaris*. 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia de Monariis*. 1362: Ll. Vert, 11: *Par. Sti. Felicis de Monarys*. s. XIV: Nom. A., núm. 181 i Nom. B, núm. 179: *Ecclesia parochialis sancti Felicis de Monariis*.

MONTAGUT DE FLUVIÀ. DCVB, s.v., pàg. 548: *Etim.*: “del llatí *monte acuto*, “muntanya aguda”. BALARI, 64: “El adjetivo *acutus* se ha empleado para caracterizar algunos montes, como en este caso”. MONSALVATJE, X, 279: és de la mateixa opinió.

898: CC, 369: in *villa Monteacuto*. 938: NH, XI, 166: in *termino de Monte acuto*. 966: MARCA, c. 885: *de ipsa parochia de Monteacuto*. 969: NH, XI, 219: *de ipsa parochia de Sancti Petri de Monte acuto*. 977: NH, X, 209: *Monte accuto*. 1004: VV, XIII, 257: *Parochia Sti Petri qui est situs in Monte Acuto*. 1017: MARCA, c. 1003: in *parochia de Monteacuto*. 1019: VV, XII, 313: *Eccl. Sti. Petri de Monteacuto in comitatu Bisuldunensi*. post 1070: LFM, doc. 500 p. 13: *castrum de Monte Acuto quod vocant corz*. 1117: ACA, perg. 224 de Ramon Berenguer III: *castrum Monte Agud*. 1173: ES, XLIII, 474: *P. de Monteacuto*. 1178: NH, XII, 239: *castrum de Monte-acuto*. 1214: ES, XLIV, 268: *R. de Monteacuto*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia Monte acuto*. 1280: RDH, I, 90: *pro ecclesia de Monte accuto*. 1281: ES, XLV, 78: *P. de Monteacuto*. 1316: NH, XII, 339: *Monte Acuto*. 1358: P.GURI, 439: *Parochia de Montagut... XXV fochs*. 1362: Ll. Vert, 47-49: *Par. Sti. Petri de Monteacuto*. s. XIV: Nom. A., núm. 236 i Nom. B, núm. 234: *Ecclesia parochialis sancti Petri de Monteacuto*. 1428: NH, XIII, 373: *Montagut*. 1531: VAYREDA, 232: *Montagut*. 1553: IGLESIES, I, 268: *Montagut... 49 fochs*.

(V.: *Els Castells Catalans*. III, pp. 63-67).

MONTELLÀ (o MONTEIÀ) (Agregat de Sales de Llierca). DCVB, s.v., pàg. 551: *Etim.*: “segons Meyer-Lübke (BCD, XI, 12), de *Monteliano* procedent per dissimilació del nom personal llatí *Montiniano* (derivat del nom propi *Montinius*)”. GRIERA, 73: “Este nombre comparece también en el acta de consagración de la Seo de Urgel (*Monteliano*, a. 839)”. MOREU, 23: “de l'antropònim llatí *Montinianus* i no pas de “mont”.

843: MARCA, c. 778: *Montelianos*. 871: CC, 177: *ad montem Allonem*. 966: NH, I, 232: *Monteliano*. 1011: MARCA, c. 981: in *villa Monteliano*. 1221: Cart., doc. 529: *St. Michaelis de Montilio*. 1228: NH, XVII, 254: *Montilia*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Montelia*. 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia de Montilia*. 1362: Ll. Vert, 16: *Par. Sti. Michaelis de Montilias*. s. XIV: Nom. A., núm. 172 i Nom. B., núm. 170: *Ecclesia parochialis sancti Michaelis de Monteya*.

MOR, El (Agregat de Sant Ferriol), DCVB, s.v., pàg. 535: *Etim.*: “Compost de l'article “el” i el substantiu “mor”. A documents de l'any 1362 el nom del poble Almor és escrit *Des Mor* o *Deç Mor*, formes que presenten l'article “es” en lloc de

“el”; a documents del 977 i del 1000 és escrit amb la forma llatinitzada *Mauro* (Bottet, *Geografia Gir.*, 711)”. GRIERA, 15: “La forma *mortuo* del año 978 hace suponer que *almor* procede de *Mortuo*. No obstante, el *Mor* del año 977 hace suponer que *Mor* deriva de *Mauru*, nombre personal precedido del artículo “el”. MOREU, 110: “antigament: *Desmor*, del maur”.

977: MARCA, c. 1005: *Ecclesia Sti. Silvestri de Mor*. 977: NH, XI, 226: *Ecclesia Sancti Silvestri de Mauro*. 978: VV, XV, ap. XXV: *De occiduo in ipsa serra que dicunt Vulture mortuo*. 998: NH, X, 128: *Sancti Silvestri de Mauro*. 1000: NH, X, 128: Id. Id. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Smor*. 1280: RDH, I, 90: *pro ecclesia dez Mor*. 1359: CODOIN, 108: *Perroquia des Mor de contribució del castell de Limiyana... 4 fochs*. 1362: Ll. Vert, 95: *Perroquia Sti. Silvestri des Mor*. s. XIV: Nom. A. núm. 234 i Nom. B., núm. 232: *Ecclesia parochialis sancti Silvestri dez Mor*.

MURRIÀ (Despoblat del municipi de Sant Esteve d'en Bas). AEBISCHER, 112: Ce nom, qui a été celui d'un village -le texte de 947 parle du *villare quod dicunt Murriano* semble devoir être rapproché du nom de personne *Murrius* (Schhlze, 196, 424) ou même -mais moins probablement- de *Murrhius* (Schulze, 196)”. COROMINES, I, 234: “nom romà”.

922: MARCA, c. 844 i CC. 149: *in Murriano*. 947: NH, III, 283: *Murriano*. 1017: NH, X, 212: *Murriano (pugo alto)*.

OIX (Fou annexat el 1972 al municipi de Montagut de Fluvià). DCVB, s.v., pàg. 875: *Etim.*: “desconeguda”. COROMINES, I, 221: “nom pre-romà”. GRIERA, 75: “Posiblement *Oix* procede de *Ostiu*. Las formas *Ovexo*, *Evexo*, podrian proceder de “eu” + “oxo”, precedente el primer elemento de “eu” artículo. Parece confirmar esta hipótesis la forma *Obolivo* del año 1279, correspondiente a *Olivars*”.

937: NH, XVII, 71: *Sancti Laurentii de Evo in comitatu Bisuldunense*. 938: NH, XI, 166: *ecclesia Sancti Laurencii*. 977: ES, XLIII, 415: *villa de Ovexo*. 1000: MARCA, c. 956: *Alodium de Evexo*. 1017: NH, XVII, 171: *Sancti Laurencii de Evol*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Uxo*. 1319: Cart., doc. 472: *Par. de Uxo*. 1330: ALSIUS, 275 i 382: *Petrus de Uxio miles*. 1362: Ll. Vert, 13: *Par. Sti. Laurencii de Uxio*. s. XIV: Nom. A., núm. 167 i Nom. B., núm. 165: *Ecclesia parochialis sancti Laurencii de Uxio*. 1414: GOLOBARDES, 194: *Guillem de Uxio*. 1449: VAYREDA, 218: *Oix*. 1553: IGLESIES, I, 271: *Oix... 6 fochs*.

(V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 71-74).

OLOT. DCVB, s.v., pàg. 899: *Etim.*: “desconeguda. En documents del segle IX ja apareix la forma *Olotis* com a nom d'aquesta població. Segons Balari, *Orig.*, 155-157, cal considerar Olot com a forma derivada del llatí *olla*, però és una etimologia mancada de tota base científica. L'opinió de Mn. Griera (BDC, XVIII, 426) que Olot vingui del llatí *ilicetu*, “alzinar” i sigui, per tant, un mot germà de *aulet*, sembla tan mancada de fonament com la de Balari”. COROMINES, I, 221: “nom

pre-romà”. MOREU, 57: “Tal vegada derivat de la família “quercus”, l'alzina o el roure”.

871: CC, 177 i NH, IV, 232: *Locum qui dicitur Olotis cum antiqua ecclesia in honore Sancte Marie fundata*. 872: AC, doc. 2, p. 98 i LFM, doc. 514, p. 27: *locum qui dicitur Olotis*. 977: ES, XLIII, 418: *Olotum in Bassirense terra... in parochia Sti Stephani, in locum quem nuncupant Exarchs dono hereditatem*. 1020: MARCA, c. 1028: *Olot*. 1021: LFM, doc. 497, p. 8: *infra terminos de villa que dicunt Olot*. 1027: VV, XV, 253: *Alodio de... Oloto*. 1097: MARCA, c. 1202: *in parochia Sti. Stephani Olotensis... que dominicatura et alodium dicitur Oletum*. 1107: MARCA, c. 1231: *Oloto et Riopullo*. 1116: ES, XLIII, ap. XXXVII i NH, XI, 395: *Olot*. 1119: VV, VII, 288: *Olot*. 1167: MARCA, c. 1347: *Olot*. 1252: ES, XLV, 131: *Ecclesia Sti. Stephani de Oloto*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Oloto*. 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia de Alotto*. 1358: P. GURI, 439: *Vila d. Olot... CXXXIX fochs*. 1359: CODOIN, 106: *Vila de Ollot, del abat de Ripoll... 134 fochs*. 1362: Ll. Vert, 56: *Par. Sti. Stephani de Oloto*. 1365-1370: Fog. 101: *Parròquia dels forans de la vila de Olot, del Abat de Ripoll... LIIII fochs*. s. XIV: Nom. A., núm. 208 i Nom. B, núm. 206: *Ecclesia parochialis sancti Stephani de Oloto*. 1553: IGLESIES, I, 267: *La vila de Aulot... 299 fochs*.

OSSINYÀ (Agregat de Sant Ferriol). DCVB, s.v., pàg. 62: *Etim.*: “derivat del nom personal *Ursinus*”. AEBISCHER, 63: “Il s’agit évidemment du gentilice *Ursinus* (Schulze, 261) qui se reconnaît également dans Orsigny (Seine-et-Oise) d’après Kaspers, 180 et dans Orsignac (Hte. Loire) selon Skok, 140”. BALARI, 9: “Deriva de *Ursinus*”. GRIERA, 76: “Deriva de un *Orsiniu + anu.*” MOREU, 139: “derivat d’un antropònim llatí (*Ursus, Ursius*, doc. segle IX)”.

898: VV, XIII, ap. 29: *Sancti Fructuosi de Ursiniano*. 975: NH, XVII, 80: *Sancti Fructuosi de Urciniano*. 977: NH, X, 217: *Sancti Fructuosi de Ursiniano*. 978: VV, XV, ap. XXV: *in ipsa serra de Ursiniano*. 998: MARCA, c. 953: *Ecclesiam Sti. Fructuosi quae est in Ursiniano*. 1000: NH, XVII, 80: *Sancto Fructuosi sitam in villa Ursiniano*. 1151: SALLES, 19: *Ursiniano*. 1280: RDH, I, 90: *Pro ecclesia de Usiniano*. 1359: CODOIN, 110: *Orsinya... 4 fochs*. 1362: Ll. Vert, 67: *Par. Sti. Fructuosi de Ursinyano*. 1365-1370: Fog., 95: *Parròquia Dossinya... 1 foch*. s. XIV: Nom. A, núm. 247 i Nom. B., núm. 245: *Ecclesia parochialis sancti Fructuosi de Ulsinyano*. 1553: IGLESIES, 36: *Assinya... 1 foch*.

PALAU DE MONTAGUT (avui SANT JAUME DE LLIERCA) DCVB, s.v., pàg. 128: *Etim.*: “Del llatí *palatium*, palau”.

940: NH, XI, 167: *in comintatum bisuldunense in termino de Monte Agudo in villa qui dicunt Palacio*. 966: MARCA, c. 885: *Alodium de Palatio*. 1017: MARCA, c. 1003: *Et alaudem qui est in parochia de Monteacuto, id est Palatio*. 1359: CODOIN, 106: *Veynat de Palau de perroquia de Montagut... 17 fochs*. 1362: Ll. Vert, 48: *Decima de Riaria de Palatio et de Tapioles parochiae de Monteacuto*. 1365-1370: Fog. 100: *palau de Muntagut, desgleya... XXIII fochs*. 1379: NH, XII, 522: *Vicinatus de Palacio, parroquia de Monteacuto*. 1553: IGLESIES, I, 36: *Palau de Montagut... 13 fochs*.

(V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 130-133).

PALERA (Agregat de Beuda). DCVB, s.v., pàg. 130 l'esmenta, però no dóna la seva etimologia. MONSALVATJE, X, 280: "La lengua latina daba el nombre de *palear* a la piel que cuelga del cuello del buey y descende hasta más abajo del vientre, y se aplicó metafóricamente a las montañas, y en este sentido, como vocablo orográfico, equivale a *contrafuerte*".

977: NH, X, 219: *Palera*. 1017: NH, X, 219: *Paleriam*. 1075: NH, X, 220: *Sancti Sepulcri*. 1085: NH, IV, 185, i X, 220: *consacratio ecclesiae Sancti Sepulcri Domini nostri Iesuchristi in territorio Bisuldunensi in parochia Stae. Mariae de Paleria*. 1107: LFM, doc. 506, p. 21: *Arnallus de Palera*. 1167: ES, XLIII, 472: *B. de Paleria*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia sancte Marie de Paleria*. 1358: P. GURI, 439: *Parrochia de Palera... VIII fochs*. 1359: CODOIN, 110: *Palera... 7 fochs*. 1362: Ll. Vert, 45: *Par. Ste. Marie de Peleria*. 1365-1370: Fog., 100: *Parròquia de Palera, desgleya... X fochs*. s. XIV: Nom. A., núm. 25 i Nom. B., núm. 25: *Prioratus sancti Sepulcri de Paleria*. Nom. A., núm. 242 i Nom. B., núm. 242: *Ecclesia parochialis sancte Marie de Paleria*. 1553: IGLESIES, I, 256: *Palera... 4 fochs*.

PINCARÓ (Agregat de Bassegoda). DCVB, l'esmenta en s.v., pàg. 582, però no dóna la seva etimologia. GRIERA, 83: "Posiblemente tenemos un nombre doble: *Pino* + *Karcone* (878), que el uno traduce el otro; la raiz *Pinna* traduciría el *karconne*, "roca grande".

878: MARCA, c. 800 i NH, X, 224: *Pino-karcone*. 881: CC, 38: *ad Pinocarone*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Pinquero*. 1280: RDH, I, 89: Id. Id. 1362: Ll. Vert, 17: *Par. Sti. Bartholomei de Pincharone*. s. XIV: Nom. A., núm. 186 i Nom. B., núm. 184: *Ecclesia parochialis sancti Bartholomei de Pinquero*. 1449: VAYREDA, 218: *Pincaró*.

PINYA, La. (Fou incorporat el 1968 al municipi de la Vall d'en Bas). DCVB, s.v., pàg. 593: *Etim.*: del llatí *pineae*, "pinya". GRIERA, 61: "Dos etimologies cabe proponer. Una como derivado de *pinna*, "roca" y la otra supondría una "*pinnet*" con pérdida de la "t". MOREU, 58: "Topònim derivat de "pi".

958: VV, XIII, 248 i NH, X, 193: *in valle Basso, in villa Balbos vel in ipsa Pinna*. 982: MARCA, c. 931: *in valle Basso... locum qui dicitur Ingelatus et alodium... Pineda*. 1011: MARCA, c. 986: *Pineda in comitatu Bisuldunensi*. 1021: LFM, doc. 497, p. 7: *de ipso alode que dicunt Pigna*. 1022: ES, XLIV, 13 i NH, V, 62: *Ecclesiam in honorem Stae Mariae in alodem Pinee*. 1097: MARCA, c. 1202: *in parochia Stae Mariae quae dicitur Pineae*. 1116: ES, XLIII, ap. XXXVII: *Et pergit per ipsam serram de Pinna*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Pinna*. 1359: CODOIN, 108: *Perroquia de Sa Pinya... 15 fochs*. 1362: Ll. Vert, 56: *Par. Ste. Marie de Pineae*. s. XIV: Nom. A., núm. 213 i Nom. B., núm. 211: *Ecclesia parochialis sancte Marie de Pineae*. 1553: IGLESIES, I, 268: *La Pinya... 20 fochs*.

PLANES D'HOSTOLES, Les. DCVB, l'esmenta en s.v., pàg. 561, però no dóna la seva etimologia. DECLLC., s.v., 757: "Es possible que hi vagi haver una pronúncia radicalment vulgar, *Staula* des de l'Antiguitat i que d'ací vingui el nom de la Vall i castell avui dit d'Ostoles." GRIERA, 55: "*Hostoles* parece que fue un

Hostolés. Lo assegura las formas latinizadas de *Hostolesio*, *Hostolensis*. Y *Hostolés* puede derivar de *Hostalets* con pérdida de la segunda "t" por disimilación" MOREU, 113: "Recordaria un poblament de forasters".

1020: NH, X, 186: *Ostoles castello*. 1021: LFM, doc. 497, p. 9: *ipsos castellos quos dicunt Ostoles et Adeder*. 1090: NH, XI, 340: *in terminum Bisullunensi in valle Ostoles*. 1097: NH, XI, 363: *castrum Ostolensis*. 1155: NH, XVI, 323: *Sancti Christophori de Planis*. 1319: NOGUER, 155: *capella sancti Geraldii castrum de Hostalecio*. 1362: Ll. Vert, 156: *Parrochia Sti. Cristophori de Planis*. 1362: Ll. Vert, 157: *Castrum de Hostolesio*. s. XIV: R. Munt, p. 786: *en lo dit lloc d'Ostoles*. s. XIV: Nom. A., núm. 60: *Ecclesia parochialis sancti Christofori de Planis*. Nom. B., núm. 60: Id. Id. 1427: NH, XIII, 356: *Lo castell d'Hostoles*. 1553: IGLESIES, I, 269: *Sanct Christòfol ses Planes... 35 fochs*.

V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 80-89.

PORRERES o **SANT ANDREU DE PORRERES**. (Antic poble i parròquia del municipi de la Vall de Bianya). DCVB, l'esmenta en s.v., pàg. 764, però no dóna la seva etimologia. GRIERA, 84: "Deriva de porro, nombre de planta". MOREU, 64: de "porro".

904: VV, XV, 276: *Porrarias*. 925: CC, 473: *ad villam quam nominant Porreolas*. 977: NH, X, 227: *Sancti Andreae de Porrarias*. 978: VV, XV, ap. XXV: *Porrariis*. 1011: ES, XLIII, 417: *Porrariae*. 1011: NH, XI, 263: *Porrarias*. 1359: CODOIN, 107: *Perroquia de Porreres... 5 fochs*. 1362: Ll. Vert, 9: *Par. Sti. Andree de Porreriis*. s. XIV: Nom. A, núm. 160: *Ecclesia parochialis sancti Andree de Porreris*. Nom. B, núm. 158: *Ecclesia parochialis sancti Andree de Porrariis*. 1553: IGLESIES, I, 271: *Sanct Andreu de Porreres... 6 fochs*.

PRESES, Les.- DCVB, s.v., pàg. 850: *Etim.*: "substantivació de la forma femenina de *pres*, *part. pass. de prendre*." MOREU, 52: "Topònim referent al regadiu".

900: AHC: *ipsa Presa*. 957: NH, XI, 188: *Id est villa Presas... ecclesia est fundata in honori Sancti Petri*. 971: VV, XIII, 69: *Presas*. 972: NH, X, 194: *Sancti Petri in valle Basso*. 977: MARCA, c. 912 i NH, XI, 227: *in Presas*. 1097: MARCA, c. 1202: *Parrochia Sti. Petri de ipsis Presis*. 1119: VV, VII, 288 i NH, V, 57: *in comitatu Bisuldunensi in loco qui dicitur ad ipsas Preses*. 1124: Cart, doc. 221: *ipsa presa*. 1125: VV, VII, 289: *Confirmacio donationis terciae partis decimae... ecclesiae Sti. Petri de Presis in comitatu Bisuldunensi*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Presis*. 1280: RDH, I, 90: Id. Id. 1321: NOGUER, 156: *in ecclesia de Presis*. 1358: P.GURI, 437: *en lo loch de ses Preses... III fochs*. 1359: CODOIN, 108: *Perroquia de Ses Preses del vescomdat de Bas, qui son desgleya... 23 fochs*. 1362: Ll. Vert, 60: *Par. Sti. Petri de Presis*. s. XIV: Nom. A., núm. 215 i Nom. B., núm. 213: *Ecclesia parochialis sancti Petri de Presis*. 1553: IGLESIES, 268: *Les Preses... 28 fochs*.

PUIGPARDINES (Agregat de Sant Privat d'en Bas). DCVB, s.v., pàg. 972 l'esmenta, però no dóna la seva etimologia. GRIERA, 85: "Pardinas, al parecer, es un derivado de *Pratinas*" MOREU, 27: de "parets en runes".

1000: MARCA, c. 957: *Pugo Pardinis*. 1113: NH, XVI, 220: *Sanctae Mariae de Podio Pardinorum*. 1173: NH, XI, 504: *Ste. Marie de Podio Pardinis*. 1279: RDH, I, 77: *pro prioratu de Podio Pardinorum*. 1359: CODOIN, 94: *Perroquia de Puig Perdines, de cavaller... 8 fochs*. CODOIN, 108: *Perroquia de Puig Perdines del vescomtat de Bas qui son desgleya... 9 fochs*. 1362: Ll. Vert, 58: *Par. Ste. Marie de Podio Pardinorum*. s. XIV: Nom. A., núm. 29: *Prioratus domus sancte Marie de Podio Pardinorum*. Nom. B., núm. 29: *Prioratus domus sancte Marie de Podio Pardinorum*. 1553: IGLESIES, 269: *Puig Perdines... 15 fochs*.

RIBELLES (Agregat de Bassegoda). DCVB, s.v, pàg. 481: *Etim.*: “del llatí *ripellas*, diminutiu de *ripas*, “riberas”. BALARI, 77: “Es diminutivo de *Ribas*”. GRIERA, 87: “Deriva de *ripa* y el sufijo *ellu*”. MOREU, 43: de “*riba*”.

944: VV, XIII, 50: *Rivelles*. 947: NH, IV, 228: *ad consecrandam ecclesiam que est scita in comitatum Bisuldunense in locum que nuncupant valle Ribellas*. 998: MARCA, c. 953: *Ribellas alodio*. 1000: MARCA, c. 957: *Ribellas cum villarunculis suis, id sunt Pruna et Comas et Fauderotos et Ecclesiola*. 1279: RDH, I, 76: *Pro ecclesia de Ribellis*. 1280: RDH, I, 89: *Id. Id.* 1362: Ll. Vert, 12: *Par. Sti. Juliani de Ribellis*. s. XIV: Nom. A., núm. 185 i Nom. B., núm. 183: *Ecclesia parochialis sancti Iuliani de Ribellis*. 1449: VAYREDA, 218: *Ribellas*.

RIDAURA DCVB, s.v., pàg. 486: *Etim.*: “Probablement del llatí *rivo de Azare*, “riu d'Azar”, en què Àzar és nom propi d'home”. BALARI, 20: “Procede de *Rivo de Azar*” GRIERA, 87: “El origen de Ridaura nos es desconocido”.

855: ES, LXIII, 532: *Sancta Maria de Riodesari*; 858: ES, XLIII, 531: *Dedicatio ecclesie Stae. Mariae, que est sita in valle Riodezari*. 878: ES, XLV, 303: *in Riudazar cella Stae. Mariae cum suis terminis*. 898-917: AC, doc. 9, p. 118: *Valle Rivo de Azaro*. 916: ES, XLV, 305: *in Riudazar cella Stae. Mariae*. 937: NH, X, 232: *Riudazari villam*. 950: NH, X, 232: *Riodezariam*. 1097: MARCA, c. 1200: *Cella Stae. Mariae de Rivo d'Azar*. 1175: SALLES, 19: *Ridadre*. 1175: MARCA, c. 1367: *Cella Stae. Mariae de Rivo de Azar*. 1225: LFM, doc. 518, p. 32: *Raimundus de Rivi d Azaro*. 1248: F. RIUS, doc. 384, p. 577: *villa Rividarii*. *Id. id. id. monasterium Sancte Mariae Rividarii*. s. XIV: Nom. A, núm. 27 i Nom. B., núm. 27: *Prioratus sancte Marie de Rividario*. Nom. A., núm. 211 i Nom. B., núm. 208: *Ecclesia parochialis Sancte Marie de Riudara, etiam est similiter prioratus*. 1553: IGLÉSIES, I, 269: *Ridaura... 24 fochs*.

RIU (Agregat d'Oix). DCVB, s.v., pàg. 501: *Etim.*: “del llatí *rivu*”.

1190: LFM, doc. 530, p. 44: *Guilielmus de Rivo, seneschalchus*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Rivo*. 1280: RDH, I, 89: *Id. Id.* 1358: P.GURI, 439: *Parrochia des Riu... X fochs*. 1359: CODOIN, 109: *Perroquia de Riu... 7 fochs*. 1362: Ll. Vert, 12: *Par. Sti. Felicis de Rivo*. s. XIV: Nom. A., núm. 176 i Nom. B., núm. 174: *Ecclesia parochialis sancti Felicis de Rivo*. 1553: IGLESIES, I, 251: *Sanct Feliu de Riu... 3 fochs*.

ROCABRUNA (Agregat de Beget) DCVB, s.v., pàg. 518: *Etim.*: “compost de *roca bruna*, “roca fosca”. BALARI, 230: “El nombre de este pueblo está fundado

en el color de la peña, donde se ven las ruinas de un antiguo castillo". GRIERA, 89: "La etimología de este lugar no ofrece dificultad". MOREU, 55: "indica el color de la roca".

997: NH, X, 234: *Pruna*. 1000: NH, X, 234: *Pruna*. Post 1070: LFM, doc. 500, p. 13: *castrum de Rochabruna*. 1209: NH, XVII, 172: *Sancti Laurentii de Rochabruna*. 1258: NH, XII, 189: *Castri de Rochabruna*. 1279: RHD, I, 75: *pro ecclesia de Roqua bruna*. 1280: RDH, I, 88: *pro ecclesia de Rocabruna*. 1359: CODOIN, 94: *Castell e parrochia de Rochabruna... 9 fochs*. 1362: Ll. Vert, 6-7: *Par. Sti. Felicis de Rochabruna*. 1365-1370: Fog. 101: *Castell e parròquia de Rochabruna, desgleya e de cavallers... XVII fochs*. s. XIV: Nom. A., núm. 157: *Ecclesia parochialis sancti Felicis de Rochabruna*. Nom. B., núm. 155: *Ecclesia parochialis sancti Felicis de Rocabruna*. 1449: VAYREDA, 218: *Rocabruna*. 1553: IGLESIES, I, 271: *Sanct Feliu de Rocha Bruna... 8 fochs*.

(V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 20-30)

RUIÏLLES (Agregat de Mieres). DCVB l'esmenta en s.v., pàg. 615, però no dona la seva etimologia.

1017: NH, X, 235 i XI, 267: *Sancti Andreae de Rovilias*. 1097: NH, X, 235: *Sancti Andreae de Riutulis*. 1174: NH, XVI, 279: *Sancti Andreae de Ramilis*. 1320: NH, XVI, 279: *Sancti Andreae de Roviliis*.

SADERNES (Agregat de Sales de Llierca). DCVB l'esmenta en s.v., pàg. 658, però no dona la seva etimologia. COROMINES, I, 221: "nom pre-romà". GRIERA, 90: "Posiblemente tenemos aquí un derivado de *Saturnu* no raro en la región de Gerona, ya que abundan aquí las localidades que tienen por titular a San Saturnino".

962: AHC: *Sadernas*. 977: ES, XLIII, 418: *Par. Stae: Ceciliae*. 977: NH, X, 236: *Sadernes alodio*. 1004: VV, XIII, 259: *Par. Saturnense... ecclesia de Sta. Cecilia*. 1279: RDH, I, 76: *Pro Ecclesia de Sadarnes*. 1280: EDH, I, 89: Id. Id. 1362: Ll. Vert, 15: *Par. Ste. Cecilie de Sadernesio*. s. XIV: Nom. A., núm. 169: *Ecclesia parochialis sancte Cecilie de Sadernes*. Nom. B., núm. 167: *Ecclesia parochialis Sancte Cecilie de Sadarnes*. 1553: IGLESIES, I, 259: *Sadernes... 7 fochs*.

SALARSA (Agregat de Beget). DCVB, s.v., pàg. 683: "sembla venir d'un mot *arcea*, probablement pre-romà, precedit dels articles *illa* i *ipsa*. Es troba documentada la forma *ipsa Arza* (a. 959, ap. Udina: *Arch.* 308) i *villare Arça* (a. 1168), i encara en el segle XIV apareixen les formes *Arça* (s. 1362) i *Sarza* (a. 1338), cosa que sembla afavorir l'origen *arcea*. La construcció originària devia ésser *ipsa arcea* / *s'arça*, i després s'hi degué intercalar l'article quan ja s'havia perdut l'ús corrent de *ipsa* com a tal article."

937: NH, XI, 166: *in terminio de Salarzano*. 959: AC, doc. 144, p. 308: *ad ipsa Arza*. 966: NH, X, 236: *Arza*. 979: NH, X, 236: *Arcia*. 1017: MARCA, ap. CLXXV: *alodem qui est in Arza cum terminis suis*. 1168: NH, VI, 32: *ad consecratam ecclesiam in honore Sancti Valentini martyris et presbyteri, quae sita est in comitatu Bisuldunensi... in villare de Arça*. 1338: ALSIUS, 414: *Rector ecclesie de*

Sarza Gerundensis diocesis. 1338: VV, VIII, 236: *Arça*. 1362: Ll. Vert, 50: *Clericus Sti. Valentini de Arça par. de Bageto*. 1365-1370: Fog., 101: *Parròquia de Salargà, del Abat de Sant Johan...* XI fochs. s. XIV: Nom. A., núm. 182 i Nom. B., núm. 180: *Ecclesia parochialis sancti Valentini de Arsa*. 1553: IGLESIES, I, 270: *Bajet y Salarsa...* 10 fochs.

SALES DE LLIERCA. DCVB, s.v., pàg. 679: *Etim.*: “del germànic *sal*”. GRIERA, 91: “Es un nombre de origen germànic”. MONSALVATJE, X, 293: “Procede del antiguo altp-alemán, *sal*, cuya significación era la de casa, habitación, edificio grande que tenia solamente una sala. Creemos que ésta es la verdadera etimología de Salas, en cuyo término municipal existen aún las minas de la mansión de sus señores”.

979: NH, I, 246: *mansum de Gixarias que est prope Salas*. 1075: NH, X, 237: *Salis alodio*. 1075: MATAS, 19-25: *Gaucerando de Salis*. 1140: LFM, II, 86: *Gaucerandus de Sales*. 1140: MARCA, c. 1289: *Salas*. 1154: LFM, doc. 704, p. 220: *Arnallus de Sales*. 1192: ES, XLIII, 490: *Ar. de Sales*. 1225: LFM, II, 32: *Petri de Salis de Bissulduno*. 1228: NH, XVII, 221: *Sancti Martini de Cabissono*. 1362: Ll. Vert, 93: *Par. Sti. Martini de Cabissono sive de Sales*. 1365-1370: Fog., 95: *Castell e terme de Sales...* IIII fochs. 1379: VAYREDA, 212: *in capella castri de Salis*. s. XIV: Nom. A, núm. 241: *Ecclesia parochialis Sancti Martini de Cabisono de Salis*. Nom. B., núm. 239: *Ecclesia parochialis Sancti Martini de Cabissono de Salis*. 1553: IGLESIES, I, 259: *Sales...* 20 fochs.

(V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 93-104).

SALLENT, EL (Agregat de Santa Pau). DCVB, s.v., pàg. 715: *Etim.*: “del llatí *saliente* (del part. pres. de *salire*, “saltar”. MOREU, 49: “salt d’aigua”.

878: NH, X, 249: *cella Sancti Vincentii*. 878: CC, 60: *cella Sancti Vincentii*. 916: NH, X, 249 i CC, 60: *cella Sancti Vincentii*. 1017: MARCA, c.999: *in valle Stae. Pace, in locum quem dicunt Sti. Vincentii de Sallente*. 1175: MARCA, c. 1367: *Ecclesia Sti. Vincencii de Saliente*. 1359: CODOIN, 108: *Perroquia de Salent de vegueria de Busulu*. 1362: Ll. Vert, 63: *Par. Sti. Vincencii de Salento*. 1365-1370: Fog. 100: *Parròquia de Sallent...* XXI fochs. s. XIV: Nom. A., núm. 222: *Ecclesia parochialis sancti Vincentii de Salent*. Nom. B., núm. 220: *Ecclesia parochialis sancti Vincentii de Salento*. 1553: IGLESIES, I, 267: *Al Sellent...* 9 fochs.

SANT ANDREU DEL COLL (Agregat d'Olot). DCVB, s.v., pàg. 672: *Etim.*: “del llatí *Andreas*, nom propi”.

953: NH, X, 237: *Sancti Andree de villare Aliaris, cum ipsas condaminas quod Giafredus mihi vendidit*. 995: ES, XLIV, 11 i NH, IV, 214: *in comitatu Bisuldunense... consecravit (Odo episcopus gerundensis) ecclesiam in honore Sancti Andree in loco quem nuncupant Collo Aliarii... villa que nominant Collo Aliarii*. 1097: MARCA, c. 1202: *in colle Bremiradi sive ecclesia Sti. Andreae*. 1117: VV, XIII, 275: *Par. Sti. Andree de Collo*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Colle*. 1280: RDH, I, 89: *Id. Id.* 1358: P/ GURI, 439: *Parrochia de Sent Andreu des Coll: XXI fochs*. 1359: CODOIN, 106: *Perroquia de Sent Andreu des Coll, desgleya...* 11

fochs. 1362: Ll. Vert, 56: *Par. Sti. Andree de Colle.* 1365-1370: Fog. 101: *Parròquia de Sent Andreu des coll, desgleya...* XXI *fochs.* s. XIV: Nom. A., núm. 209 i Nom. B., núm. 207: *Ecclesia parochialis sancti Andree de Colle, suffraganea est prioratus de Ridaura.* 1553: IGLESIES, I, 268: *Sanct Andreu Dezcoll...* 7 *fochs.*

SANT ANDREU DE SOCARRATS (Agregat de la Vall de Bianya). DCVB, s.v., pàg. 965: *Etim.*: “del part. pass. de *socarrar*”. COROMINES, Juan: *Los nombres de la lagartija y del lagarto en los Pirineos*. “Revista de Filología Hispánica (1943), V, núm. 1., pp. 7-8: “indica un paraje que sufrió incendio (*una socarrada* en catalán) y sale del verbo cast. y cat. *socarrar*, “chamuscar”, cuya primera sílaba contiene el vasco “*su*”, “fuego” o tal vez “*sub*” (+ *karra*, “llama”).

1117: VV, XIII, 275 i NH, XI, 397: *Dedicatio ecclesia Sti. Andree de Socarrads, in comitatu Bisullunensi.* 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Succarratz.* 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia de Socarratz.* 1310: ES, XLV, 255: *Socarrat.* 1335: ES, XLV, 77: *Socarrats.* 1358: P. GURI, 439: *Parrochia de Socarrats...* VIII *fochs.* 1359: CODOIN, 94: *P. Couran de Perroquia de Socarrats...* I *foch de cavaller.* CODOIN, 106: *Perroquia de Socarrats de vegueria de Campredo, desgleya...* 5 *fochs.* 1362: Ll. Vert, 55: *Par. Sti. Andree de Socarratis.* 1365-1370: Fog. 101: *Parròquia de Socarrats, desgleya...* IX *fochs.* s. XIV: Nom. A., núm. 202: *Ecclesia parochialis sancti Andree de Socarratis.* Nom. B., núm. 200: *Ecclesia parochialis Sancti Andree de Socarrats.* 1553: IGLESIES, I, 270: *Sanct Andreu de Soquerats...* 7 *fochs.*

SANT ANIOL D'AGUJA (o D'AGUGES). (Agregat d'Oix). DCVB, s.v., pàg. 328: *Etim.*: “d'Agulla”. MOREU, 31: “*Aguges*”, designa la part més enlairada d'una muntanya. COROMINES, I, 221: “Nom pre-romà”.

871: CC, 177: *in comitatu Visuldunense... basilica... super prephatum fluvium nomine Aginnum in honore Sancti Andeoli ecclesie in honorem Sancti Andeoli.* 872: MARCA, c. 795; NH, X, 238; AC, doc. 2, p. 97 i LFM, doc. 514, p. 97: *...monasterii Sancti Andeoli et Sancti Laurentii... super fluvium Aginnum, in comitatum Visuldunense, vallem nomine Agogiam.* 1263: F. RIUS, doc. 313, 458: *R. de Sancto Andeolo.* 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Aguja.* 1280: RDH, I, 89: Id. Id. 1358: P. GURI, 439: *parròchia de Aguja...* X *fochs.* 1359: CODOIN, 109: *perroquia de Aguya...* 7 *fochs.* 1362: Ll. Vert, 12: *Par. Sti. Andeoli de Aguya.* 1365-1370: Fog., 100: *Parròquia de Aguya, desgleya...* XI *fochs.* s. XIV: Nom. A., núm. 183 i Nom. B., núm. 181: *Ecclesia parochialis sancti Andeli de Aguya.*

SANT ANIOL DE FINESTRES. DCVB, s.v., pàg. 888: *Etim.*: “Plural de *finestra*. No sembla fonamentada l'opinió de Balari, *Orig.* 223, que deia que el toponímic *Finestres* no tenia res a veure amb el llatí *fenestra* sinó que era derivat de *finis* amb el sufix *-ter*. La comparança que fa Balari d'aquesta derivació amb la de *dexter* i *sinister* és inadequada. Com a derivats de *finestra* cal considerar també els topònims *Finestrat* i *Finestret*”. MOREU, 30: “Derivat de *finestra*, simbolitzant un coll o un pas entre roques”.

947: MARCA, cols. 390 i 860 i CC, 389: *in castro quod dicitur Fenestras*. 979: NH, XVI, 284: *Sanctum Andeolum et ad iuxte castro Fenestras*. 1017: NH, I, 278: *Berengarii ex castro Fenestrensi*. 1018-1023: LFM, I, 231: *Castellos quem dicunt Fenestras*. 1054: NH, XV, 268: *Castris de Finestris*. 1358: P. GURI, 457: *Et nobilis Hugo de Sancta Pace... pro CLXXVIII fochs quorum XIX sunt ecclesie quos habet in castro et termino de Finestris*. 1362: Ll. Vert, 159: *Par. Sti. Andeoli*. 1365-1370: Fog., 98: *Castell de finestres ab la parròquia de Sant Daniel del Noble Nuguet de Sancta Pau... LVII fochs*. s. XIV: Nom. A., núm. 57 i Nom. B., núm. 57: *Ecclesia parrochialis de sancto Andeolo*. 1418: NH, III, 82: *Galcerandus Azamar, miles, dominus castris de Fenestris*. 1449: VAYREDA, 220: *Castrum de Finestres*. 1553: IGLESIES, I, 267: *Sanct Anhiol... 14 fochs*.

(V.: *Els Castells Catalans*, III pp. 107-114).

SANT CRISTÒFOL LES FONTS (Agregat d'Olot). GRIERA, 94: "*Fontes* sirve para dar nombre a una serie de localidades". MOREU, 21: "Designa un indret on abunden les fonts".

957: AHC: *ipsas Fontes*. 1029: NH, 239: *Ecclesia de Sancti Christophoro*. 1079: NH, XVI, 322: *Sancti Christophori de Fontibus*. 1097: MARCA, c. 1202: *intra parrochiam Sti. Christophori de Fontibus*. 1362: Ll. Vert, 60: *Par. Sti. Christophori de Fontibus*. 1365-1370: Fog., 101: *Parròquia de Sent Xristòfol ses fonts, del prior de ses fonts... XXVI fochs*. s. XIV: Nom. A., núm. 207 i Nom. B., núm. 205: *Ecclesia parrochialis sancti Christofori de Fontibus*. 1553: IGLESIES, I, 268: *Sanct Xristòfol ces Fonts... 21 fochs*. 1578: VAYREDA, 242: *Sti. Christophori de Fontibus*.

SANT ESTEVE D'EN BAS. (Fou incorporat el 1968 al nou municipi de la Vall d'en Bas). DCVB, s.v., pàg. 340: *Etim.*: "incerta. Segons S. Obradors, ve del cèlt. *gwaz*, "riu" (Cfr. Monsalvatje, *Not. His.*, X, 267); però sembla més probable que sia de la mateixa rel gàl·lica del nom de lloc *Bar*, tan freqüent a França (Cf. Wartburg, FEW, I, 262-263)". COROMINES, I, 221: "nom pre-romà".

872: NH, X, 136: *Basse*. 872: LFM, doc. 514, p. 27: *in Basse*. 894: AHC: *Sancti Stephani*. 898: CC, 369: *in valle Basse villam quae dicitur Sancti Stephani*. 958: NH, X, 136: *Valle Basso*. 977: NH, X, 136: *Basirense terra*. 977: NH, X, 136: *Basso locum*. 1000: NH, X, 136: *Basso*. 1017: MARCA, c. 1008: *Par. Sti. Stephani quae est sita in Basso in locum quem Ullo*. 1019: VV, XX, 314: *Ecclesia Sti. Stephani de Bas*. 1031: VV, XX, 321: *Ecclesia Sti. Stephani de Basso*. 1098: VAYREDA, 153: *Sancti Stephani de Oculo*. 1119: VV, XIII, ap. XXXIV i NH, V, 46: *in comitatu Bisullunense, in loco qui dicitur ad Occulum... in collo... de Basso*. 1131: Cart. doc. 241: *Ecclesia Sancti Stephani de Occulo*. 1245: ES, XLIV, 272: *Sti. Stephani de Occulo*. 1362: Ll. Vert, 50: *Par. Sti. Stephani de Occulo*. s. XIV: Nom. A, núm. 218 i Nom. B., núm. 216: *Ecclesia parrochialis sancti Stephani de Occulo*. 1553: IGLESIES, I, 268: *Sanct Steve Salul y de Bas... 63 fochs*.

SANT ESTEVE DE LLÉMENA. (Agregat de Sant Aniol de Finestres). GRIERA, 94: Llémena segurament deriva de un *Limius* + *ana*.

922: ES, XLIII, ap. XVI, bis: *Vallis de Lemana*. 1156: NH, XVII, 28: *Sancti Stephani de Lemana*. 1358: P. GURI, 436: *Parroquia de Sent Steheve de Lemana... XIII fochs*. 1362: Ll. Vert, 160: *Par. Sti. Stephani de Lemana*. s. XIV: Nom. A., núm. 54 i Nom. B., núm. 54: *Ecclesia parochialis sancti Stephani de Lemana*. 1553: IGLESIES, I, 268: *Sanct Steve de Lémèna... 21 fochs*.

SANT EUDALD DE JOU (Veïnat de Montagut de Fluvià). BALARI, 96: "La etimología de la palabra *jou* es bien conocida. Dimana de la latina *jugum*, yugo. Esta palabra confirma lo que al principio queda establecido respecto de haberse equiparado las montañas a los bueyes en sentido metafórico". DECLLC, s.v., pàg. 824: "Jou de *Jugum*, "cim".

928: AHC: *Iovo*: 982: CC, 173: *in comitatu Bisuldunensi... alodem qui dicitur Jovo*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Iugo*. 1280: RDH, I, 90: *pro ecclesia de Jugo*. s. XIV: Nom. A., núm. 238: *Ecclesia suffraganèa sancti Eovaldi de Iugo*. Nom. A., núm. 236: *Ecclesia suffraganea sancti Eualdi de Iugo*.

SANT FELIU DE PALLEROLS. DCVB, s.v., pàg. 159: *Etim.*: "derivat diminutiu de *pallers* (pl. de *paller*)".

1017: MARCA, c. 1000: *in Parazol et in Pugo alto quem vocant Murriano*. 1184: NH, XVII, 68: *Sancti Felicis de Pairols*. 1187: NH, XVII, 68: *Sancti Felicis de Palerollis*. 1279: RDH, I, 71: *pro ecclesia Sancti Felicis de Payarolis*. 1362: Ll. Vert, 153: *Par. Sti. Felicis de Payarollis*. s. XIV: Nom. A., núm. 63: *Ecclesia parochialis sancti Felicis de Payorollis*. Nom. B., núm. 63: *Ecclesia parochialis sancti Felici de Payerols*. 1553: IGLESIES, I, 269: *Sanct Feliu de Payerols... 74 fochs*.

SANT FERRIOL (antigament, la parròquia de Besalú). V: FORNELLS (Veïnat de Sant Ferriol).

SANT ISCLE DE COLLTORT (o de PINEDA) (Agregat de Sant Feliu de Pallerols). DCVB, s.v., pàg. 301 esmenta Colltort, però no dóna la seva etimologia. GRIERA, 40: "La evolución de *Colletorto* a *Colltort* no ofrece dificultad. Posiblemente el nombre personal *Castelltort* derive del *Castellu de Colletorto*". MONSALVATJE, X, 277: "Del latín *collum* y *tortuosi*, tortuoso".

1017: NH, X, 165: *ex castro de Collo Tortuensi*. 1020: MARCA, c. 1029: *castellum de Collotorto... valle Sancto Acisclo simul cum ipsa parochia*. 1029: NH, X, 165: *castro de Collo Torto*. 1054: NH, X, 165: *castro de Colltort*. 1184: NH, XVII, 264: *Sanctum Aciscalum... de Collo Torto*. 1194: LFM, I, doc. 413: *castrum Sancti Aciscli*. 1210: NH, XII, 70: *Guillelmi de Colletortu*. 1279: RDH, I, 71: *pro ecclesia de Colle Torto*. 1341: NH, XII, 419: *castrum de Colletorto*. 1342: NH, XV, 404: *Coltort*. 1362: Ll. Vert, 157: *Par. Sti. Aciscli de Collotorto*. s. XIV: Nom. A., núm. 64 i Nom. B., núm. 64: *Ecclesia parochialis sancti Aciscli de Colletorto*. 1449: VAYREDA, 218: *Colltort*. 1472: NH, XVI, 264: *Santiscle de Colltort*. 1553: IGLESIES, 269: *Sancta Iscla de Coltort és ab la Vall de Stoles... 19 fochs*.

(V: *Els Castells Catalans*, III, pp. 124-126).

SANT JAUME DE LLIERCA (antigament PALAU DE MONTAGUT).
V: PALAU DE MONTAGUT.

SANT JOAN DELS BALBS (Agregat de La Pinya). GRIERA, 20: "La etimologia de *Balbs* nos es desconocida". MOREU, 144: "Topònim procedent del nom de persona llatí, *Balbus*".

858: NH, X, 133: *Balbos*. 909: NH, XV, 49: *Balbos*. 958: VV, XIII, ap. XVI: *in villa que vocitantur Calvos et alodem... in valle Basso in villa Balbos*. 977: MARCA, c. 912: *in Basso in loco que dicitur Balbs*. 1000: MARCA, c. 956: *Villa Balbos*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Balbis*. 1280: RDH, I, 89: Id. Id. 1362: Ll. Vert, 57: *Par. Sti. Joannis de Balbis*. s. XIV: Nom. A., núm. 212 i Nom. B., núm. 210: *Ecclesia parochialis sancti Iohannis de Balbis*. 1553: IGLESIES, I, 268: *Balbs... 5 fochs*.

SANT JOAN LES FONTS. MONSALVATJE, X, 288: "Deriva de la paraula latina *fontis* "fuentes", que tan abundantes son en su término".

958: AHC: *ipsas Fontes*. 958: NH, XI, 192: *Ecclesia Sancti Iohannis iuxta flumen Fluviano*. 977: VV, XV, ap. XXV: *alodium Sti. Joannis*. 1079: NH, XVII, 133: *Sancti Iohannis de Fontibus*. 1094: NH, XVII, 133: *Sancti Iohannis et Sancti Estephani de Fontes subteriores*. 1096: NH, XVII, 133: *Sancti Iohannis et Sancti Stephani loco vocitato Fontis*. 1100: NH, XVII, 133: *Sancti Iohannis de Fontes*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Fontibus*. 1358: P. GURI, 439: *Parrochia de Sent Johan çes Fonts... VII fochs*. 1362: Ll. Vert, 52: *Par. Sti. Iohannis de Fontibus*. 1365-1370: Fog., 101: *Parròquia de Sent Johan ses Fonts*. s. XIV: Nom. A., núm. 26 i Nom. B., núm. 26: *Prioratus sancti Iohannis de Fontibus*. Nom. A., núm. 204 i Nom. B., núm. 202: *Ecclesia parochialis sancti Iohannis de Fontibus que etiam est prioratus*. 1553: IGLESIES, I, 269: *Sanct Joan ses Fonts... 21 fochs*.

SANT MARTÍ VELL (Agregat de Santa Pau)

1035: NH, XVII, 230: *Sancti Martini qui dicunt Vetulo*. 1229: NH, XVII, 229: *Sancti Martini Veteris*. 1328: NH, XVII, 229: *Sent Marti Vell*. 1359: CODOIN, 113: *Fochs de perrochia de Sent Mertí Vey qui son den Francesch Ça Casademunt franquer... 2*. 1362: Ll. Vert, 183: *Par. Sti. Martini Veteris*. 1365-1370: Fog., 95: *Parròquia de Sent Martí... VIII fochs*. s. XIV: Nom. A., núm. 107 i Nom. B., núm. 107: *Ecclesia parochialis sancti Martini Veteris*. 1553: IGLESIES, I, 254: *Sant Martí Vell... 21 fochs*.

SANT MARTI DEL CLOT (o de TORNADISSA) (Agregat de la Vall de Bianya). BALARI, 168: "*Tornadissa* significa: "hoyo o concavidad para recibir las aguas que descenden de las montañas, abertura, cavidad".

1253: NH, XVII, 194: *Sancti Martini de Teneriza*. 1268: NH, XVII, 194: *Sant Martí de Tornadissa*. 1269: NH, XVII, 194: *Sancti Martini de Terneriza*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Torneriza*. 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia de Tornadissa*. 1359: CODOIN, 107: *Perroquia de Tornariça, del abat de Sent Johan des Abadeses... 36 fochs*. 1362: Ll. Vert, 53: *Par. Sti. Martini de Tornariça*. 1365-1370:

Fog., 101: *Parròquia de Sent Martí de Tornadiça*. s. XIV: Nom. A., núm. 198 i Nom. B., núm. 196: *Ecclesia parochialis sancti Martini de Tornerissa*. 1553: IGLESIES, I, 273: *Sanct Martí de Tornadissa... 10 fochs*.

SANT MIQUEL DEL CORB (Agregat de Les Preses). DCVB, s.v., pàg. 517: "La paraula *corb* figura com a component de molts de noms de lloc, evidentment amb el significat primitiu de "corbat", "sinuós". MONSALVATJE, X, 291: "La etimología de esta palabra dimana directamente de la latina *curvus*, corb, en catalán y cuervo, en castellano".

900: AHC: *ipso Corbo*. 957: AHC: *Corbos*. 1011: NH, X, 166: *Corbo*. 1280: RDH, I, 90: *pro ecclesia de Curvo*.

SANT MIQUEL DE PERA (Agregat d'Oix). DCVB, s.v., pàg. 444: *Etim.*: "del llatí *petra* amb el canvi normal "tr" - "r" (cf. *pare*, *frare*, etc.)".

959: AHC: *Petra*. 1228: NH, XVII, 260: *Sancti Michaelis de Piru*. 1279: RDH, I, 76: *Pro ecclesia de Piru*. 1280: RDH, I, 88: Id. Id. 1348: NH, XVII, 260: *Sancti Michaelis de Piru*. 1362: Ll. Vert, 13: *Par. Sti. Michaelis de Piru*. s. XIV: Nom. A., núm. 165 i Nom. B., núm. 163: *Ecclesia parochialis sancti Michaelis de Piru*. 1587: VAYREDA, 245: *Piru*.

SANT MIQUEL DE PINEDA (Agregat de Sant Feliu de Pallerols). DCVB, s.v., pàg. 583: *Etim.*: "del llatí *pineta*, variant de *pinetum*". MOREU, 58: "Derivat de *pi*".

898: CC., 173: *In valle quae vocatur Basso... alodium quod dicitur Pineda*. 898: CC, 369: *ad fines Pinetae*. 1279: RDH, I, 71: *pro ecclesia sancti Michaelis de Pineto*. 1362: Ll. Vert, 107: *Par. Sti. Michaelis de Pineda*. s. XIV: Nom. A., núm. 62 i Nom. B., núm. 62: *Ecclesia parochialis sancti Michaelis de Pineta*. 1553: IGLESIES, I, 269: *Sanct Miquel de la Pineda... 4 fochs*.

SANT PERE DESPUIG (Agregat de la Vall de Bianya). DCVB, s.v., pàg. 323: *Etim.*: "Forma aglutinada de *d'ès puig*, "del puig". GRIERA, 43: "El origen de este nombre de lugar es claro. Conserva el artículo "es" derivado de "ipse".

855: NH, 170 i NH, XI, 108: *ecclesia Sancti Petri*. 953: NH, X, 170: *ecclesiae Sancti Petri*. 964: NH, XVII, 283: *Sancti Petri constructam in territorio de Bianya... in loco qui dicitur Puig*. 1095: NH, XVII, 283: *Sancti Petri que dicitur de ipso Pui*. 1248: NH, XVII, 282: *Sancto Petro de podio de Biania*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Podio*. 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia Sancti Petri de Podio*. 1358: P. GURI, 439: *Parrochia de Sent P. s. Puyg... XIX fochs*. 1359: CODOIN, 94: *P. Ça Nespleda: cavaller de perroquia de Sent P. des Puig... 1 foch*. CODOIN, 107: *Perroquia de Sent P. des Puig de vegueria de Campredon, desgleya... 8 fochs*. 1362: Ll. Vert, 54: *Par. Sti. Petri de Podio*. 1365-1370: Fog., 96: *Parròquia de Sent Pere des puig de bianya... 1 foch*. s. XIV: Nom. A., núm. 200 i Nom. B., núm. 198: *Ecclesia parochialis sancti Petri de Podio*. 1553: IGLESIES, I, 270: *Sanct Pere Spuig... 13 fochs*.

SANT PONÇ D'AULINA (Agregat de Sant Salvador de Bianya). DCVB, s.v., pàg. 149: *Etim.*: “del llatí *ilicina*, “alzina”. GRIERA, 100: “*Aulina* es un derivado de *Illicina*”. MOREU, 57: “Presència de la família *quercus*, l'alzina”.

1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia Sancti Poncii de Ullines*. 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia sancti Poncii de Olina*. 1342: NH, XVII, 329: *Sancti Poncii de Olina*. 1362: Ll. Vert, 53: *Par. Sti. Poncii de Aulina*. s. XIV: Nom. A., núm. 194: *Ecclesia parochialis sancti Poncii de Ollina*. 1449: VAYREDA, 247: *Sant Pons d'Aulina*.

SANT PRIVAT D'EN BAS. Per a l'etimologia de *Bas* V. SANT ESTEVE DE BAS.

904: CC, 170: *Vila Vella*. 1017: NH, X, 246: *Sancti Privati*. 1119: VV, VII, 288: *Par. Sti. Privati*. 1127: NH, XI, 416: *in ecclesia Sancti Privati de Bass*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Sancto Privato*. 1280: RDH, I, 89: Id. Id. 1316: NH, XVII, 332: *Sancti Privati de Basso*. 1359: CODOIN, 94: *Perroquia de Sent Privat, de cavaller... 9 fochs*. CODOIN, 108: *Perroquia de Sent Privat qui son desgleya... 9 fochs*. 1362: Ll. Vert, 57: *Par. Sti. Privati*. s. XIV: Nom. A., núm. 214 i Nom. B., núm. 212: *Ecclesia parochialis de Sancto Privato*. 1553: IGLESIES, I, 268: *Sanct Privat... 53 fochs*.

SANT SALVADOR DE BIANYA. (Fou incorporat, el 1969, al municipi de la Vall de Bianya). DCVB, s.v., pàg. 475. *Etim.*: “pre-romana, probablement del nom de lloc cèlt *Vianna*, que es conserva sota la forma *Vienne* en molts de noms de poblacions franceses (Cf. Holder, *Alt celt*, III, 293 i ss.). “COROMINES, I, 221: “nom pre-romà”. GRIERA, 24: “El origen de este nombre de lugar es oscuro. La presència de la “s” es inexplicable. Posiblement podria pensar-se en un *Albiniana* con metátesis de la -nia a -ani.” MOREU, 100: “Derivat primitiu del llatí “via”: *Bianya* (*Via Annia?*)”.

898-917: AC, doc. 9, 118: ...*vallem quam dicunt Baianiam*. 925: CC, 473: *in comitatu Bisuldunense... serra Vallis de Biania*. 1011: MARCA, c. 986: *in comitatu Bisuldunensi... Biania*. 1050: NH, XI, 452: *ecclesia Sancti Salvatoris de Biania*. 1173: ES, XLIII, 474: *Vianna*. 1255: VV, XIII, 322: *Bisaya*. 1278: VV, XIII, 328: *Bisania*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Sancti Salvatoris*. 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia sancti Salvatoris de Byania*. 1362: Ll. Vert, 53: *Par. Sti. Salvatoris de Bisania*. 1376: ES, XLV, 268: *Visana*. s. XIV: Nom. A., núm. 197: *Ecclesia parochialis sancti Salvatoris de Bisana*. Nom. B., núm. 195: *Ecclesia parochialis sancti Salvatoris de Bisania*. 1553: IGLESIES, I, 272: *Sant Salvador de Bianya... 15 fochs*.

SANTA BÀRBARA DE PRUNERA (Agregat d'Oix). MONSALVATJE, X, 291: “Deriva de la palabra latina *pruna*, la brasa o el carbón encendido”.

965: AHC: *Prunarias*. 966: NH, X, 228: *Prunarias valle*. 1017: NH, X, 228: *Prunarias alodio*.

SANTA MARGARIDA DE BIANYA (Agregat de la Vall de Bianya). Per a l'etimologia de *Bianya*, V.: SANT SALVADOR DE BIANYA.

855: NH, XI, 108: *Sancta Margaritae*. 858: NH, X, 247: *Sanctae Margaritae*. 958: VV, XIII, ap. XVII: *in comitatu Bisuldunense in loco que nuncupant Valle biania, juxta flumen Fluviano... locum Solanum, Moleira... Plana Sti. Stephani*. 1017: MARCA, c. 1003: *Valle Biania*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Sancte Margarite*. 1280: RDH, I, 89: *pro ecclesia sancte Margarite*. 1359: CODOIN, 94: *Fochs de cavallers de parroquia de Santa Margarida... 3 fochs*. 1362: Ll. Vert, 63: *Par. Ste. Margarite de Bisania*. 1365-1370: Fog., 96: *Parroquia de sancta Margalida de la Vall de bianya... II fochs*. s. XIV: Nom. A., núm. 201 i Nom. B., núm. 199: *Ecclesia parochialis sancte Margarite de Bisanya*.

SANTA MARIA DE FINESTRES (Agregat de Sant Aniol de Finestres). MONSALVATJE, X, 278: "*Finestres* procede de la palabra latina *finis*, fin, término, extremo y se emplea con relación a montañas para indicar el extremo o límite, como en Santa María de Finestras, que està situada en el despeñadero que lleva su nombre". V. també: SANT ANIOL DE FINESTRES.

947: ES, XLIII, 402: *Fenestras*. 979: NH, X, 177: *Fenestras castro*. 1020: MARCA, c. 1200: *Sancta Maria de Fenestris*. 1021: LFM, doc. 497, p. 7: *Ecclesia Sancte Marie qui est in Fenestras*. 1175: MARCA, c. 1367: *Ecclesia Stae. Mariae de Fenestris*. 1279: RDH, I, 77: *pro prioratu de Finestris*. 1280: RDH, I, 90: *pro prioratu de Fenestris*. 1344: ALSIUS, 269: *Prioratus Stae. Mariae de Fenestris*. 1362: Ll. Vert, 63: *Par. monasterii Ste. Marie de Fenestris*. s. XIV: Nom. A., núm. 23 i Nom. B., núm. 23: *Prioratus sanctae Marie de Fenestris*. 1553: IGLESIES, I, 268: *Finestres... 5 fochs*.

SANTA PAU. MOREU, 97: "Poc versemblant, potser procedeix en realitat de "pau" ("pago": territori)".

878: ES, XLV, 308 i NH, X, 247: *Vallis Stae. Pacis*. 878: CC, 60: *in Sancta Pace*. 916: ES, XLV, 305: *et in Sta. Pace cella Sti. Vincencii*. 916: CC, 63: *Id. Id.* 977: NH, X, 248: *Sancta Pace valle*. 1017: MARCA, c. 999: *Vallis de Sancta Pace*. 1029: ES, XLV, 126: *Via quae pergit de Sancta Pace usque in Basso*. 1192: LFM, doc. 634 p. 141: *Arnaldus de Sancta Pasche*. 1221: CONSTANS, 28: *Agnes, domina de Porchariis et Sancta Pace*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Sancta Pace*. 1280: RDH, I, 90: *Id. Id.* 1300: F. RIUS, doc. 364, p. 540: *Berengarius de Sancta Pace*. 1359: CODOIN, 109: *Castell de Santa Pau... 60 fochs*. 1362: Ll. Vert, 62: *in valle de Sancta Pace*. 1365-1370: Fog., 95: *Castell e parròquia de Santa Pau... I foch*. 1433: CONSTANS, 99: *Castell de Santa Pau*. 1462: BATLLE, 46: *al castell de Santa Pau*. 1531: VAYREDA, 232: *Sta. Pau*. 1553: IGLESIES, I, 269: *Sancta Pau... 29 fochs*.

(V.: *Els Castells Catalans*, III, pp. 143-159).

SEGUERÓ (Agregat de Beuda). DCVB, s.v., pàg. 665: *Etim.*: "incerta". GRIERA, 91: "En Sagaró tenemos posiblemente la raiz *Gerunda*, Garona". MOREU, 116: "D'un antropònim d'origen germànic (*Segari*, s. X) i també diminutiu de Seguer".

1011: MARCA, c. 1008: *Par. Ste. Mariae quae est in villa Sagarone*. 1016: NH, XVI, 237: *Sanctae Mariae de Segarone*. 1017: NH, XVI, 237: *Sanctae Mariae quae est in villa quam dicunt Sagarone*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Segarone*. 1280: RDH, I, 90: *pro ecclesia de Sagarrone*. 1295: VAYREDA, 187: *P. de Ripa de Sagarone*. 1345: ES, XLV, 76: *Par. de Sagarone*. 1358: P. GURI, 438: *Parrochia de Segeron... XXXVII fochs*. 1359: CODOIN, 111: *Sagaro... 17 fochs*. 1362: Ll. Vert, 43: *Par. Ste. Marie de Segerone*. 1365-1370: Fog., 96: *Parròquia de Sagarrò... I foch. s. XIV: Nom. A., núm. 250: Ecclesia parochialis sancte Marie de Segerone. Nom. B., núm. 248: Ecclesia parochialis Sancte Marie de Saguerone. 1553: IGLESIES, 35: Segueró... 17 fochs*.

SOUS (Agregat de Bassegoda). DCVB, s.v., pàg. 40: l'esmenta, però no dóna la seva etimologia.

871: CC, 177: *in comitatu Visuldunense... montem Sancti Laurentii cum basilica in honorem sancti Laurentii*. 872: MARCA, c. 795: *baselica... Sancti Laurentii*. 898: ES, XLIII, 392: *Cella Sti. Laurentii*. 899: NH, IV, 3: *Cella Sti. Laurentii*. 922: ES, XLIII, 392 i NH, XI, 155: *Sti. Laurentii in comitatu Bisuldunense*. 1002: ES, XLIII, 420: *cellam Sti. Laurentii que est supra castrum Bobeta*. 1020: MARCA, c. 1027: *Coenobium Sti. Laurentii qui est situs supra Castro Beuda*. 1034: MARCA, c. 1059: *Coenobium Sancti Laurentii de Monte*. 1077: ES, XLIII, p. 481: *Abbatia Sti. Laurentii*. 1130: LFM, I, doc. 493, p. 530: *ad sanctum Laurentium super Bissullini*. 1131: MARCA, c. 1273: *Monasterium Sti. Laurentii super Bissullinum*. 1273: ES, XLV, 25: *Monasterium Sti. Laurentii de Monte*. 1279: RDH, I, 76: *a monasterio sancti Laurentii de Monte*. 1280: RDH, I, 90: *Id. Id.*. 1359: CODOIN, 109: *Perroquia de Sent Lorens des Mont... 3 fochs*. 1362: Ll. Vert, 205: *Par. Sti. Laurentii de Monte. s. XIV: Nom. A., núm. 8 i Nom. B., núm. 8: Abbatia monasterii sancti Laurentii de Monte. 1553: IGLESIES, I, 253: Sanct Lorens del Munt y veynat de Sous... 8 fochs*.

TALAIXÀ (Agregat d'Oix). DCVB, s.v., pàg. 107: *Etim.: "de Talassianum, patronímic derivat del nom personal Talassius que és probablement d'origen cèltic (Cf. Holder, *Altcelt.* II, 1708)". AEBISCHER, 134-135: "Je ne sais s'il faut rapprocher de ce nom de lieu le nom de femme Taleisa, 955 (NH, IV, 41): on pourrait supposer que ce nom, d'origine obscure, a été décliné en -a, -anem, et que nous serions en présence du cas oblique. Il se peut aussi qu'on doive rapprocher Talaxà du nom de lieu Talayssac (Aveyron), Talazac (H^{tes}. Pyrénées) et Talazargues (Gard) cités par Skok, 199. Les deux derniers paraissent remonter à un Talassius, dont Holder, II, 1708 donne plusieurs exemples: Talayssac et notre Talaxà demandent plutôt la forme Talassius, mentionnée plusieurs fois également per Holder". COROMINES, I, 234: "nom romà". GUITER, 248: "Topònim que correspon a antropònim d'origen grec (*Talassianu* de *Thalassius*)". MOREU, 139-140: "Antropònim celta romanitzat, *Talasius*".*

871: CC, 177: *in cella vocabulo Talexano*. 872: MARCA, c. 795; NH, IV, 232 i AC, doc. 2, p. 98: *in cellam vocabulo Talexano*. 939: LFM, doc. 395, p. 414: *in termino de Talazano*. 977: ES, XLIII, ap. XXIII: *Collis de Talaxano*. 977: NH, II,

245: *in collo Toloxano*. 1004: VV, XIII, 260: *Ecclesia de Talaxano*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Talaxano*. 1280: RDH, I, 89: *Id. Id.* 1362: Ll. Vert, 14 i NH, XVII, 226: *Par. Sti. Martini de Talaxano*. s. XIV: Nom. A., núm. 177 i Nom. B., núm. 175: *Ecclesia parochialis sancti Martini de Talaxano*. 1531: VAYREDA, 232: *Iglésia de Talaxà*. 1553: IGLESIES, I, 271: *Sanct Martí de Talaixà... 4 fochs*.

TAPIOLES (Agregat d'Argelaguer). DCVB, s.v., pàg. 148: *Etim.*: “derivat diminutiu de *tàpia* (d'un mot pre-romà hispànic *tapia*)”.

898: CC, 369: *in comitatu Bisuldunensi... Tapiolas*. 905: NH, X, 253: *Tapio-las*.

TORALLES (Veïnat de Montagut de Fluvià). DCVB, s.v., pàg. 351: *Etim.*: “forma femenina de *Toralla* (etimologia incerta, però probablement derivat del radical *tor-* indicador d'altura del terreny (com *turó*, *Torelló*, etc.). MOREU, 91: “Derivat de “*Tor*”.

977: ES, XLIII, 415 i NH, X, 256: *terminum de Torales*. s. XI: LFM, doc. 511, p. 24: *apud castrum de Torais*. 1279: RDH, I, 76: *pro ecclesia de Torrayles*. 1280: RDH, I, 88: *Id. Id.* 1358: P. GURI, 439: *Parrochia de Toranyes... IIII fochs*. 1359: CODOIN, 109: *Perroquia de Sent Mertí de Torayes... 5 fochs*. 1362: Ll. Vert, 10: *Par. Sti. Martini de Thoraliis*. 1365-1370: Fog., 100: *Parròquia de Torayes, desgle-ya... XII fochs*. s. XIV: Nom. A., núm. 164 i Nom. B., núm. 162: *Ecclesia parochialis sancti Martini de Torayes*. 1553: IGLESIES, I, 269: *Toralles... 3 fochs*.

(V. *Els Castells Catalans*, III, pp. 69-70)

TORN (Agregat de Sant Ferriol). DCVB, s.v., pàg. 362: *Etim.*: “del llatí *tornu*, “volta”, formació postverbal damunt *tornare*, “voltar”. GRIERA, 105: “Interesa observar la presència de *Terno* que podria indicar el origen de *Torn*, pasando la “e” a “o” y a “u” en los textos antiguos.”

977: ES, XLIII, 418 i NH, X, 256: *Ecclesiam Sti. Andree de Turno*. 978: ES, XLIII, 123: *Villa de Turno et villare novum*. 1029: ES, XLV, 126 i NH, XI, 293: *ad ipsum planum de Turno*. 1203: F. RIUS, 603: *Arnaldo de Torn*. 1254: ES, XLIV, 278: *G. de Turno*. 1279: RDH, I, 77: *pro ecclesia de Terno*. 1284: ES, XLIV, 290: *G. de Turno*. 1358: P. GURI, 439: *Parrochia des Torn... XX fochs*. 1359: CODOIN, 108: *Perroquia des Torn de vegueria de Besuldo... 3 mig.* s. XIV: Nom. A., núm. 224 i Nom. B., núm. 222: *Ecclesia parochialis sancti Andree de Turno*. 1553: IGLESIES, I, 269: *Torn... 10 fochs*.

TORTELLÀ.- DCVB, s.v., pàg. 387: *Etim.*: “del llatí *Tortilianum*, derivat del cognom *Tortilius* o *Tortilis* (Cf. Balari, *Orig.*, 9, i Meyer-Lübke, *Noms lloc Urg.*, 30). AEBISCHER, 138: “Skok, 138, cite un *Tortilianum* de 887, dans le départ de la Drôme, aujourd'hui *Allon*, et ajoute qu'il ne connaît pas de nom de personne *Tortilius*, et qu'il s'agit peut-être de *Tertullius* (Schulze, 242, 407). Kaspers, p. 176, mentionne un *Tourtenay* (Deux-Sèvres), *Villa Tortiniacus*, vers 995, pour lequel lui aussi ne trouve aucun nom de personne; il songe à un dérivé de *Tortius*, qui se trouverait dans *Tortiacus* (Holder, II, col. 1893). Il se pourrait

qu'il s'agisse du gentilice *Turtellius* (Schulze, 160, 335), qui aurait été influencé peut-être soit par *turtur*, soit par *torta* ou plus facilement *tortus*". COROMINES, I, 234: "nom romà". MOREU, 140: "derivat de *Tortus*, *Tortius*".

957: AHC: *Torteliano*, 996. MARCA, col. 885 i NH, I, 228: *Oriol de Torteliano*. 1004: VV, XIII, ap. XXIII: *Par. de Torteliano*. 1017: MARCA, c. 102 i NH, VI, 21: *Par. de Tortelliano*. 1362: Ll. Vert, 46: *Par. Ste. Marie de Tortiliano*. s. XIV: Nom. A., núm. 239: *Ecclesia parrochialis sancte Marie de Tortayano*. Nom. B., núm. 237: *Ecclesia parrochialis sancte Marie de Torteyano*. 1553: IGLESIES, I, 260: *Tortellà... 29 fochs*.

VALL DEL BAC, La (Agregat de la Vall de bianya). DCVB, s.v., pàg. 658: "Vall de Bac (cognom)". GRIERA, 108: "*Bach* deriva del lat. *Opacu*".

978: AHC: *Ipsò Bago*. 996: VV, XIII, 86 i NH, X, 258: *in pago Sancti Felicis del Bag*. 1011: MARCA, c. 986: *alodium de Bag*. 1017: MARCA, c. 1003: *alodium de Bago*. s. XI: LFM, I, doc. 131: *ab archidiachono des Bag*. 1279: RDH, I, 75: *pro ecclesia de Bacho*. 1280: RDH, I, 88: *pro ecclesia sancti Felicis de Bacco*. 1330: ES, XLIV, 329: *B. de Bacho*. 1362: Ll. Vert, 9: *Par. Sti. Felicis de Bacho*. s. XIV: Nom. A., núm. 159 i Nom. B., núm. 157: *Ecclesia parrochialis sancti Felicis de Bacho*. 1415: VAYREDA, 218: *Vall Desbach*. 1553: IGLESIES, I, 273: *Sanct Feliu de la Val del Bach... 2 fochs*.

VALL D'EN BAS, La. (Nou municipi, creat el 1968 per la unió dels municipis de Sant Privat d'En Bas, Sant Esteve d'En Bas, Joanetes i La Pinya, amb la capital a la villa del Mallol). V: *MALLOL, El* (Agregat de Sant Privat d'En Bas).

VALL DE BIANYA, La (El poble de Capsec fins al 1917 donà nom al municipi La Vall de Bianya). V.: *CAPSEC* (Agregat de La Vall de Bianya).

NOTES

- (1).- Arnall i Juan, M^a. Josepa: *Toponímia medieval de l'Alt Empordà (Municipis i agregats)*. "Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos" (Figueres), 15 (1981-1982), pp. 41-123.
- (2).- Barcelona, Ed. Gredos, 1964, 2^a. Edició. XIII + 591 p.
- (3).- *Els municipis de Catalunya*. Barcelona, Servei Central de Publicacions de la Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència i Governació, 1982, 136 p. + 2 mapes.
- (4).- *Nomenclátor Geográfico Histórico de la Provincia de Gerona, desde la más remota antigüedad hasta el siglo XV*. Gerona, Imp. Paciano Torres, 1883, 160 p.
- (5).- Alcover, Antoni M^a. i Francesc de B. Moll: *Diccionari català-valencià-balear. Inventari lexicogràfic de la llengua catalana*. Palma de Mallorca, Gràf. Miramar, 1968-1969, 10 vols.
- (6).- *Études de Toponymie catalane*. "Memòries de la Secció Filològica de l'I.E.C.", vol. I, Facs. 3. Barcelona, 1928, 165 p.
- (7).- *Órdenes históricos de Cataluña*. Barcelona, 1899, XXXVII + 751 p.
- (8).- *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, amb la col·laboració de Joseph Gulsoy i Max Cahner. Barcelona, Curial Edicions Catalanes, 1980-1984, 4 vols.
- (9).- *Nombres de Santo y de lugar de la Diócesis de Gerona*. "Boletín de Dialectología Española", XXIX, 1951, pp. 1-124.
- (10).- *Els nostres noms de lloc*. Mallorca, Editorial Moll, 1982, 286 p.
- (11).- Barcelona, vol. III (1971), 1046 p.